

CAPITOLUL 3

REGIUNEA ASIA-PACIFIC: TENSIUNI, NEGOCIERI ȘI ALEGERI

Mihai ZODIAN

Regiunea Asia-Pacific constituie una dintre cele mai interesante probleme pentru specialiștii în relații internaționale (Shambaugh 2022). Scopul acestui text este de a evalua calitatea relațiilor politico-militare dintre Statele Unite ale Americii și Republica Populară Chineză (RPC), în 2024, pentru a afla ce grad de conflict există în această interacțiune. Din punct de vedere academic, demersul ne permite să testăm teorii și operaționalizări ale unor concepte, ca puterea și conflictul, și putem dezvolta idei mai clare și mai credibile prin contact cu faptele (Mayo 1996). Pragmatic, ne poate indica tendințele principale ale politicii mondiale, permițând elaborarea de politici mai realiste, în condițiile în care relațiile sino-americe și regiunea Asia-Pacific sunt esențiale pentru a înțelege securitatea contemporană (Shambaugh 2022).

Există multe concepții despre conflicte. O definiție utilă a fost elaborată de R.O. Keohane și J.S. Nye Jr.: „ne referim la o situație în care cererea unui guvern către altul nu este îndeplinită cu ușurință, deoarece obiectivele lor nu sunt compatibile sau mijloacele sunt prea costisitoare” (Keohane și Nye, Putere și interdependență 1977[2009], 221). Ei subliniază că acestea presupun, adeseori, un amestec între interese comune și probleme de distribuție a beneficiilor și că prezența bunurilor colective nu exclude controverse despre cine va fi avantajat într-o relație (Keohane și Nye 1977[2009], nota). De aici, rezultă că este posibilă conceperea unei gradualități a conflictelor, în funcție de scopuri, de la armonie la conflagrațiile totale, sau de manifestări (militare, politice, economice etc.) (Keohane 1984, 51-56, Buzan 2000[1991], 31).

Dezbaterile continuă încă, de aceea o opțiune teoretică justificată metodologic este necesară. Teoria războiului ca negociere a rafinat ideile bazate pe teoria jocurilor și a arătat că înfruntările armate sunt mai probabile, în situațiile în care actorii mențin informații secrete privind scopurile sau capacităților lor, ori în cele în care acordurile nu pot fi respectate, cum se întâmplă în cazul tranzițiilor de putere rapidă (Fearon 1995, Powell 2006). Cea a războiului, ca proces, a subliniat felul în care statele definesc problemele, în special în cazul disputelor teritoriale, mijloacele și dacă preferă recursul la forță altor instrumente (Vasquez 2009). Aici, voi folosi studiile cantitative, pentru a detalia înțelegerea conflictelor interstatale, ca rivalități moderate sau intense, și teoria tranziției de putere, care leagă modernizarea de dispute, ambele încadrate într-o perspectivă braudeliana a schimbării sociale (Organski și Kugler 1980, Braudel 2008, Goertz 2016, Gibler 2018).

Cadrul explicativ este similar celor din edițiile precedente¹⁸. Teoria tranziției de putere este modificată din punct de vedere explicativ și operațional, luând în calcul conflictul, în loc de război, ca variabilă dependentă, și Venitul Național Brut (VNB), bazat pe rate de schimb, în locul Produsului Intern Brut, calculat prin procedura parității puterii de cumpărare (PIB PPP) (Organski și Kugler 1980, Soare 2013). Ea este legată de o viziune pluralistă asupra modernizării, în care capacitatea politică joacă un rol distinct de factorii economici și sociali și respinge un determinism rigid (Organski 1958, Organski și Organski 1961, Organski 1965). Concepția poate fi integrată într-o perspectivă socială, inspirată de Școala de la Annales, care sublinia importanța factorilor pe termen lung, a diferenței dintre mai multe temporalități și procese de schimbare și a multiplicității structurale (Braudel 1986, Braudel 1989, Braudel 2008), iar limitele cercetării sunt rezumate în Tabelul nr. 1.

---

¹⁸ Vezi Mihai Zodian, „Relațiile sino-americane în 2023: rivalitate și moderație”, în Florian Cîrciumaru, (coord.). *Evaluare strategică 2023. Riscuri, incertitudine, război*.

Tabelul 1. Limitele cercetării

Absența consensului asupra definirii puterii
Variabila satisfacției este mai greu de operaționalizat (Kolodziej 2007, 302-316)
Mecanism causal neclar (Kolodziej 2007, 302-316) ¹⁹
Număr redus de cazuri și studiu observațional (Kolodziej 2007, 302-316)
Dependența de surse indirecte și recente ²⁰
Lipsa cunoștințelor lingvistice și a familiarității personale cu societățile din regiunea Asia-Pacific

Teoria tranziției de putere leagă schimbarea capacităților și a ideilor elitelor de conflicte. Ea concepe sistemul internațional ca pe o „anarhie matură”, în care un actor dominant structurează relațiile, iar tendința de egalizare a capacităților produce o schimbare radicală, în ansamblu, un război general (Organski și Kugler 1980, Buzan 2000[1991]). Motivul este că, în această situație, fiecare stat are o șansă de a ieși învingător, iar intuiția principală poate fi generalizată și la alte tipuri de conflicte (Organski și Kugler 1980, 19-22). La fel de importante sunt și reprezentările elitelor, înțelese ca posibilitatea nemulțumirii față de ordinea mondială existentă sau față de direcția proceselor (Organski și Kugler 1980, 19, Lemke și Kugler 1996, 20-23).

Urmează aspectele operaționale ale investigației. Variabila dependentă este gradul de conflict, definit în funcție de calitatea relațiilor politice, în special a manifestărilor violenței și a integrării, potrivit concepțiilor gradualiste, discutate anterior. Ideea și operaționalizarea se bazează pe cercetările cantitative ale păcii, care reunesc tensiunile prelungite în conceptul de rivalitate (Goertz 2016, 27), care presupune o durată îndelungată și o oscilație între înfruntări de mare intensitate, ca războaiele și conflictele mai puțin severe, definite drept dispute interstatale militarizate (Goertz 2016, 27).

---

¹⁹ J.A. Vasquez a propus o reconstrucție a mecanismului causal în termenii următori. Schimbarea distribuției de putere spre paritate crește șansele izbucnirii unor dispute interstatale militarizate, în condițiile în care marile puteri ridică noi pretenții sau încearcă să anticipeze noi cereri. Sporirea nemulțumirilor, în special sub forma revendicărilor teritoriale, conduce la formarea unor rivalități prelungite, mai ales dacă normele internaționale tolerează folosirea violenței în aceste situații, în dauna negocierilor. Combinarea acestor factori face un război mai probabil (Vasquez 1996, 49-52). Aceeași logică este valabilă și pentru conflicte, la modul general, și explică de ce, aici, sunt accentuate probleme ca Taiwanul, Marea Chinei de Sud și situația din peninsula Coreea.

²⁰ De exemplu, datele despre PIB-ul Chinei pot fi greșite sau manipulate (Dorobanțu-Voicu 2023).

Ne vom folosi de cele două variabile explicative (independente/factori cauzali): puterea și reprezentările elitelor (Organski și Kugler 1980)²¹. Prima este definită ca o relație, fiind operaționalizată în funcție de resursele de putere, iar a doua se referă la ostilitatea pe care decidenții din state, dominant și competitor, o simt unul față de celălalt (Organski și Kugler 1980, Lemke 2004). Capacitățile statelor se referă la dimensiunile demografice, economice și politice, iar percepția amenințărilor este investigată, în funcție de intensitatea variației alocărilor pentru domeniul militar (Organski și Kugler 1980, Lemke 2004). Spre deosebire de tezele principale ale teoriei tranziției de putere, consider că schimbarea distribuției de putere și a nivelului de animozitate în relațiile sino-americe ar conduce la un conflict global, intens, dar nu neapărat la un război mondial, deoarece consider că descurajarea nucleară funcționează²².

Ipoteza leagă cele trei variabilele. Presupun că apropierea Chinei de pragul de 80% din resursele de putere deținute de Statele Unite ale Americii crește gradul de conflict, dinspre o stare de pace neutră spre o rivalitate moderată și, eventual, spre una intensă, pornind de la operaționalizarea elaborată de teoreticienii tranziției de putere (Organski și Kugler 1980, 49). Efectele se resimt pe o perioadă medie, de câțiva ani, ceea ce înseamnă că ideea ne poate oferi doar o contextualizare generală. În ciuda acestei limitări, ea ne ajută să înțelegem procesele generale de securitate din relațiile sino-americe și din Asia-Pacific, în ansamblu, ținând cont de scopurile evaluărilor strategice anuale.

Metoda folosită este studiul de caz teoretic corelativ (George și Bennett 2005, 44). Explicația este adaptată pentru a contextualiza evenimentele din 2024, ne ajută să selectăm anumite fapte și să le dăm sens dintr-o anumită perspectivă (Morgenthau 2007[1948]). Mecanismul cauzal este studiat corelativ, comparând variabilele independente și dependente, punând între paranteze mulți dintre pașii intermediari. Acest lucru este inevitabil, când vorbim despre fenomene recente, ținând cont de limitele cercetării.

Structura și obiectivele investigației urmează ideile de mai sus. Primul obiectiv este de a arăta felul în care schimbarea distribuției

---

²¹ În studiile cantitative, variabila independentă este echivalenta cauzei, iar cea dependentă corespunde efectelor. Operaționalizarea este procesul prin care conceptele sunt definite în funcție de măsurători (Babbie 2010, 710, 717).

²² În general, adepții teoriei tranziției de putere sunt sceptici față de teoria descurajării raționale (Organski și Kugler 1980, 147-202, Zagare și Kilgour 2004[2000], Quackenbush și Zagare mai 2016).

capacităților și a gradului de ostilitate configurează evenimentele din 2024. Al doilea este de a descrie principalele elemente politico-militare ale relațiilor sino-americe și de a le compara cu anticipările teoretice. În această notă, am decis să evidențiez și alegerile din Statele Unite ale Americii, deoarece au atras interesul publicului și specialiștilor și ar putea avea un impact major asupra relațiilor sino-americe.

Datele utilizate pentru cercetare au un caracter mixt. Cele cantitative au fost utile pentru estimarea resurselor de putere, iar cele calitative, pentru evaluarea gradului de conflict din cadrul relațiilor sino-americe. Ele provin din surse secundare, colectate de agregatori internaționali, ca Banca Mondială, sau în cadrul unor proiecte de cercetare, cum este cel al tranziției de putere, dar și din presa electronică, în general. Cadrul variabilelor independente se oprește la anul 2023, din cauza colectării și necesității ca factorul explicativ să-l precedă pe cel de înțeles.

În consecință, cercetarea este împărțită în trei părți. Prima evaluează capacitățile demografice, economice, politice și militare, alături de reprezentările decidenților privind amenințările, în cazul Statelor Unite ale Americii și Chinei, și le compară. A doua secțiune rezumă momentele-cheie din 2024, separate în sectoarele politic, economic și militar, și include un tabel cu o serie de factori de urmărit, care pot interacționa cu cele trei variabile pe termen mediu²³. A treia secțiune va analiza victoria lui Donald Trump și consecințele sale, în termenii perspectivei tranziției de putere.

3.1. Distribuția de putere, reprezentările sociale și relațiile sino-americe

Puterea rămâne un subiect de dispută în științele politice și în relațiile internaționale. Sunt puse sub semnul întrebării conceptualizarea, explicarea, implicațiile, operaționalizarea și procedurile de măsurare²⁴.

---

²³ Ca urmare a influenței perspective braudeliene, care separă durată lungă, nivelul social și cel conjunctural (Braudel, 1986, Mediterana și lumea mediteraneeană în epoca lui Filip al II-lea). Aici, ar fi vorba despre distribuția de putere și reprezentări sociale, în prima categorie, despre factori democrațici, economici, tehnologici, politici și culturali, în a doua, și despre evenimentele recente, în a treia. Pentru a păstra textul în niște dimensiuni rezonabile, în ultimii ani, am comprimat o secțiune în acel tabel.

²⁴ Aceste interogații sunt explorate în recentul studiu Mihai Zodian. *Nivelul de putere al Chinei: descrieri, reprezentări și evaluări*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”. 2025. Acolo, pe baza evaluărilor anuale, au fost explorate diverse presupuneri și implicații teoretice, metodologice și de explicare a datelor empirice referitoare la putere și la actorii majori, folosind RPC ca ilustrare.

Din acest motiv, toate estimările sunt vulnerabile și pot fi respinse, din rațiuni teoretice sau empirice. Pentru a evita riscul de politizare și pentru a avea o imagine cât mai obiectivă posibil, este recomandat ca opțiunile cercetătorilor să fie cât mai clar prezentate și cât mai bine argumentate, sens în care folosirea unui program de cercetare acceptabil din punct de vedere conceptual și metodologic este utilă.

În evaluările anuale, am adaptat ideile teoriei tranziției de putere, deoarece beneficiază de un sprijin empiric acceptabil și adoptă o metodologie cantitativistă (Kolodziej 2007, 295-316). Rezultatele politice depind de resursele de putere, care sunt mobilizate și utilizate de actorii internaționali, în principal de state. Aceste resurse sunt globalizate, combinate din elemente demografice, economice și politice, a căror contribuție este considerată egală. Premisa respectivă, împărtășită și de proiectul *Correlates of War* (CoW), este criticată de abordări cum sunt cele ale lui M. Beckley și J. Lind, care accentuează ponderea tehnologiei/productivității și care produc rezultate diferite (Beckley 2018, Brands și Beckley 2022, Lind 2024). Începând din 2022, am adăugat și estimări ale potențialului militar, deoarece războiul din Ucraina a arătat că trebuie să acordăm o atenție mai mare acestui tip de factori, nu doar celor politici generali.

Capitolul de față conține procedura de calcul folosită în cadrul proiectului CoW, care stabilește un potențial comun și alocă ponderi actorilor studiați (Geller și Singer 1998, 172-173). De altfel, praguri pentru identificarea stabilității relației și a proceselor sunt stabilite de cercetători, similar ideilor teoriei tranziției de putere (Geller și Singer 1998, 173-174).

Reprezentările sociale ne arată cum ar putea fi folosite resursele de putere. Abordarea adoptată urmărește gradul de ostilitate a decidenților din ambele state, considerând că fiecare poate iniția sau continua o confruntare de anvergură (Organski și Kugler 1980). Acesta este estimat în funcție de anumite caracteristici ale cheltuielilor militare, ca interactivitatea și competitivitatea (Lemke 2004). Presupunerea este că alocarea de fonduri în exces, într-o perioadă de timp semnificativă, accelerația, este un indicator al ostilității (Lemke 2004).

Combinăția celor două variabile, capacitățile și reprezentările sociale, ne indică gradul de stabilitate a relațiilor sino-americane, într-o anticipare teoretică a evenimentelor din 2024. Punctele de ruptură sunt interesante, treceri de la o rivalitate moderată la una intensă, sau de la o pace rece la o rivalitate moderată, deoarece teoria și operaționalizările

provin din multe supoziții contestate, iar informația are un anumit nivel de eroare (Goertz 2016). Datele din această secțiune referitoare la factorii cauzali (puterea și ideile) provin din 2023, din cauza disponibilității și pentru că este convenabil ca variabilele să preceadă efectele (cooperarea și conflictul), de la agregatori ca Banca Mondială, *The Military Balance și SIPRI* (The World Bank 2025a). Prima parte a analizei se va referi la puterea generală, a doua, la potențialul militar, iar a treia, la reprezentări.

3.1.1. Capacitățile socioeconomice, politice și militare

Datele socioeconomice nu aduc schimbări majore față de anii anteriori. În 2023, VNB calculat după procedura Atlas a Băncii Mondiale, la valori curente, a înregistrat nivelul de 26,944 de miliarde de dolari pentru Statele Unite ale Americii (circa 25% din totalul mondial) și de 18,883 de miliarde de dolari, în cazul Chinei (17%) (The World Bank 2025a). De altfel, autoritățile de la Beijing au deținut echivalentul a 70% din potențialul demografic și economic al celor de la Washington (The World Bank 2025a). Acest raport a scăzut ușor față de 2022, iar ținând cont de erorile de așteptat în aceste estimări, practic, procesul de tranziție a puterii a stagnat din 2020 încoace, potrivit procedurilor folosite în această evaluare (The World Bank 2025a).

Decalajul de dezvoltare a valorii producției continuă. Astfel, productivitatea generală a economiei Statelor Unite ale Americii s-a ridicat la 80.450 dolari/capita, față de 13.390 dolari/capita, în cazul Chinei, conducând la un raport de 17% (The World Bank 2025b). Acesta a stagnat din 2021, ceea ce arată că o mai mare nuanțare poate fi de ajutor, dar și că avem de-a face cu un proces interactiv, în care deciziile contează, iar rezultatul nu este predestinat (The World Bank 2025b). Teoria tranziției de putere este, mai curând, o reconstrucție rațională a datelor decât o sursă de profeții (Organski și Kugler 1980, 207).

Capacitățile formulelor de asociere internațională nu s-au schimbat nici ele. Coaliția condusă de SUA deține un avantaj de 3 la 1, în comparație cu China, și de 2,7 la 1, în raport cu Beijingul și Moscova adunate (The World Bank 2025a). În prima, am inclus Uniunea Europeană, Coreea și Japonia, iar componența poate varia, fără să se schimbe datele esențiale²⁵. Principala concluzie este că Statele Unite ale

---

²⁵ De asemenea, concentrarea capacităților este mare, actorii menționați deținând circa 71% din potențialul demografic și economic al lumii (Geller și Singer 1998, 121, The World Bank, GNI, Atlas method (current US\$) 2025a).

Americii au nevoie și de aliați, și de parteneri pentru a concura cu China, o idee care corespunde și cu recomandările teoriei tranziției de putere (Organski 1958, 207).

Capacitățile politice avantajează, momentan, Statele Unite ale Americii. Folosind formula originară a lui A.F.K. Organski și J. Kugler, reiese că potențialul de putere combinat al Chinei a reprezentat 57% din cel al Statelor Unite ale Americii, tot o stagnare, începând din 2020 (Fisunoglu și alții 2023). Procedura ameliorată a lui A. Fisunoglu conduce la un rezultat de circa 64%, în 2023²⁶, lipsa datelor fiind compensată de estimări, ceea ce poate crea probleme, mai ales în cazul unor schimbări de anvergură (Fisunoglu, și alții 2023, TransResearch Consortium, 2023)²⁷. Rezultatul este, însă, similar evaluării pe baza VNI, la rate de schimb curente: manifestarea unui proces lung de tranziție a puterii, care a încetinit din 2020 încoace și care nu a atins pragul de instabilitate.

Raportul potențialului militar, în 2023, indică tendințe similare cu cele din 2022. Statele Unite ale Americii își mențin avantajul, cu un procent de 57% din cheltuielile militare și de personal, combinate, iar China deține restul (IISS, *The Military Balance 2024* 2024, 36, SIPRI 2025). SUA nu mai dețin supremația militară, deoarece au coborât sub pragul de 60%, stabilit de D.S Geller, iar relația este ușor instabilă, fiindcă ecartul s-a redus sub 20% din potențialul militar, dar nu a avut loc o inversare de roluri (Geller și Singer 1998, 173-174). Mai mult, similar tendințelor generale, capacitățile sectoriale ale Chinei au pierdut din ritm și chiar au scăzut, odată ce Statele Unite ale Americii și-au intensificat demersurile, după cum se vede și în Diagrama nr. 1.

Estimarea capacităților socioeconomice și politice indică o încetinire și chiar o stagnare a procesului de tranziție a puterii, între SUA și RPC. Începând de prin 2020-2021, un cumul de factori a condus la o modificare a tendințelor pe termen mediu, înregistrate în deceniile anterioare, între care se numără: problemele demografice ale Chinei; datoria internă și schimbarea atitudinii Beijingului față de companiile din serviciile *high tech*; tensiunile comerciale cu Statele Unite ale Americii și politicile neomercantiliste ale Occidentului; efectele complexe ale pandemiei de Covid-19; creșterea cheltuielilor de apărare din Statele Unite ale Americii etc²⁸. Perspectiva teoretică a acestui

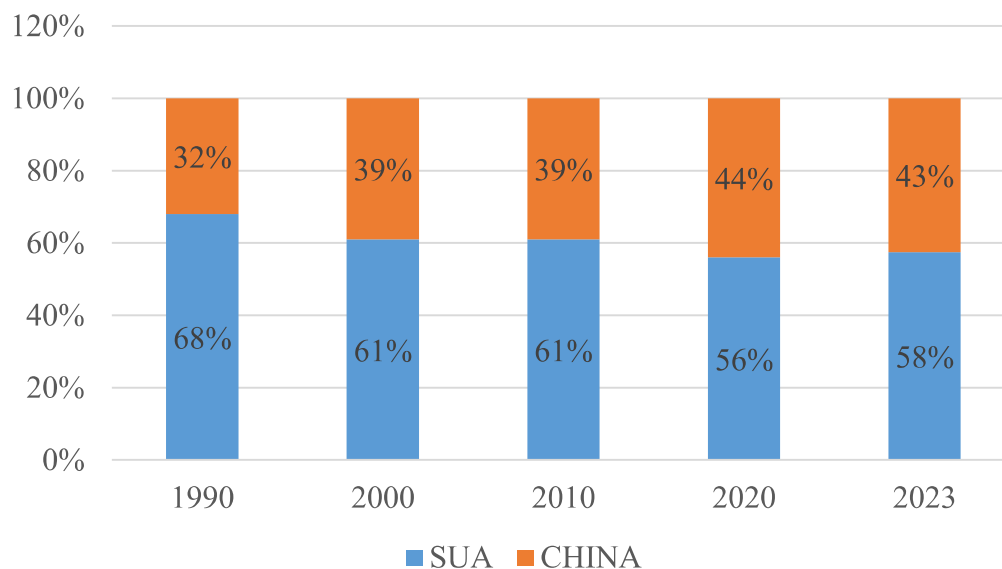
---

²⁶ În Mihai Zodian. *Nivelul de putere al Chinei*, 2025. p. 60, am estimat greșit nivelul de 64% pentru 2018. În realitate, era de 69%.

²⁷ Pe larg în Mihai Zodian, *Nivelul de putere al Chinei*, 2025, pp. 59-60.

²⁸ Pentru mai multe detalii, vezi secțiunile următoare și Zodian, *op. cit.*, pp. 53-99.

capitol accentuează perioadele mai îndelungate și nu este încă destul de clar dacă procesul s-a terminat sau dacă asistăm doar la o pauză. Chiar și așa, capacitatea Chinei de a provoca Statele Unite ale Americii, la nivel global, a început să scadă, iar modificările sunt importante și din punct de vedere simbolic, după cum vom vedea.

Diagrama nr. 1. Capacitățile militare ale Statelor Unite și Chinei (IISS, The Military Balance 2024 2024, 36, SIPRI 2025)

Raportul potențialului militar sugerează că RPC nu este încă pregătită pentru o înfruntare generală cu SUA. De altfel, Beijingul pare că a fost preocupat mai mult de chestiunile socioeconomice decât de cele legate de forța armată, în ciuda interesului special pe care liderul Xi Jinping l-a manifestat pentru acest sector, în comparație cu predecesorii săi imediați. Nici tendințele generale, nici cele militare nu duc automat la o mai mare instabilitate, ci sugerează o reducere a tensiunilor la nivel global. Pe plan regional, avem o bipolaritate mai accentuată, în care avantajele Chinei sunt mai mari decât la cel global, iar perspectiva tranziției de putere indică un risc major de creștere a tensiunilor, din aceste motive (Lemke 2004).

3.1.2 Reprezentările sociale ale elitelor

Pentru a estima cheltuielile militare excesive, pornind de la datele SIPRI, am recurs la valoarea constantă a dolarului din 1985 și am comparat mediile deceniale, înregistrate în anii '90, 2000, 2010 și media intervalului 2016-2023, pentru fiecare actor în parte și apoi, între ei. În cazul SUA, a rezultat că, între 2011 și 2020, valoarea mediilor înregistrate între 2011 și 2020 reprezenta o creștere de 31%, față de

media valorilor înregistrate între 1991 și 2000 și de 6%, față de valorile înregistrate între 2001 și 2010, iar valoarea medie dintre 2016 și 2023, era doar de 1% mai mare (SIPRI 2025). Pentru China, valoarea mediilor dintre 2011 și 2020 avea un spor de 159%, față de media anilor '90, și de 96%, față de anii 2010, în timp ce valoarea medie dintre 2016 și 2023 îi era superioară cu 16% (SIPRI 2025). Ritmul mediu de creștere al alocărilor chineze era de 16 ori mai mare decât cel american, dar valoarea totală a acestora reprezenta puțin sub o treime din cheltuielile militare americane în 2023, ceea ce înseamnă că încă vorbim despre o recuperare, dintr-o perspectivă generală; rezultatele sunt rezumate în Diagrama 2 (SIPRI 2025).

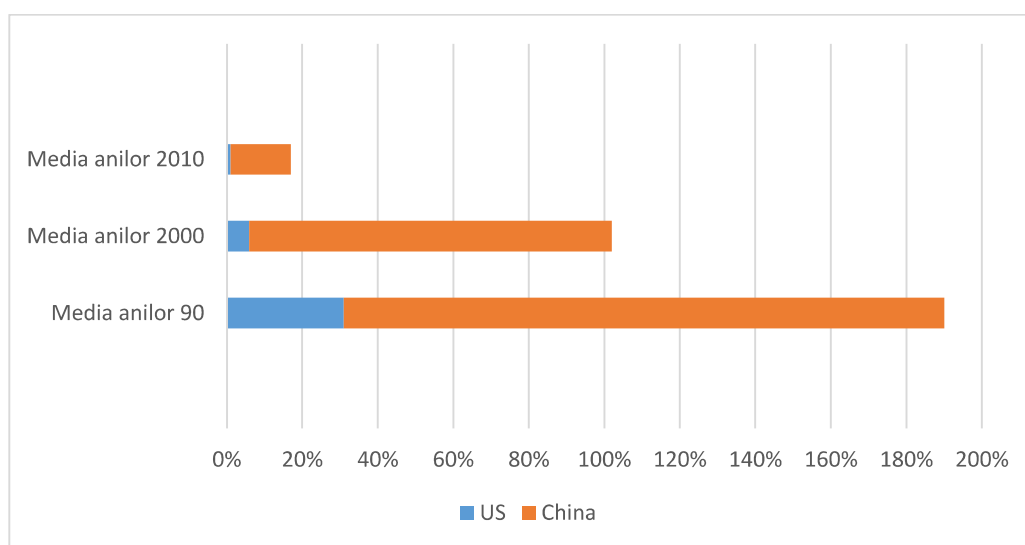

Diagrama 2. Comparare între ritmurile de creștere ale cheltuielilor militare (SIPRI 2025)

Se observă un ritm mai rapid de creștere în cazul Chinei, un fenomen care atrage atenția opiniei publice, în special a decidenților americani, dar care a încetinit în ultimii ani, dacă folosim valori constante, care controlează impactul inflației. Este vorba despre cheltuieli militare excesive care să indice pregătiri pentru o confruntare globală de anvergură, imediată? Ținând cont de diferența dintre valorile absolute și de frânarea alocărilor de fonduri pentru domeniul militar din ultimii ani în cazul Chinei, răspunsul probabil este că nu. Ca și mai sus, trebuie subliniat că această concluzie nu exclude conflictele regionale, ci evidențiază că RPC mai are încă mult de recuperat și nu și-a dezechilibrat bugetul pentru a juca totul pe o carte militară²⁹.

²⁹ Concluzia nu este banală, cum se manifestă un alarmism, în cazul unor specialiști americani, în ceea ce privește pregătirile Chinei. Acesta ar putea influența și politicile noii administrații față de Europa și de NATO (Colby 2021). Contagiunea conflictelor de la nivel regional la cel global nu reprezintă nici ea o inevitabilitate (Geller și Singer 1998, 105-108, 131-133).

***

Concluziile analizei rămân ambigue, ca și în anii anteriori. Sistemul politic internațional este, în continuare, bipolar, dar, potrivit teoriei tranziției de putere, cum pragul de 80% nu a fost atins, indiferent de procedurile folosite, nu este de așteptat apariția unei rivalități militarizate, de anvergură globală și de mare intensitate, în care doar descurajarea nucleară să oprească un nou război mondial. Această structură de putere este dinamică și este prea devreme pentru a presupune că va rămâne stabilă. Multă vreme, dezvoltarea economică și demografia Chinei au fost considerate ca surse ale unei tranziții inevitabile de către unii autori, dar, în ultimii ani, a avut loc o încetinire, cu consecințe greu de anticipat, în timp ce Statele Unite ale Americii, statele din regiunea Asia-Pacific și Uniunea Europeană și-au modificat atitudinile și politicile, orientându-se spre opțiuni mai competitive decât cele alese anterior.

Această bipolaritate înseamnă că distanța dintre capacitățile adunate ale Statelor Unite ale Americii și Chinei și restul actorilor este mai mare decât cea dintre Washington și Beijing. Singurul candidat credibil ar fi Uniunea Europeană, care deține cam 17% din VNI global, dar care nu este suficient de integrată din punct de vedere politico-militar. Cu toate acestea, pentru a-și menține poziția internațională, SUA au nevoie de sprijinul aliaților săi. Acest lucru reiese din superioritatea deținută de coaliția cu Statele Unite ale Americii, Japonia și Coreea de Sud, față de China și Rusia.

Raportul capacităților militare tinde să se stabilizeze. Principalul motiv este că Statele Unite ale Americii se adaptează modernizării forțelor armate chineze și au sporit cheltuielile militare, în timp ce celălalt stat are resurse bugetare mai limitate. Washingtonul nu mai deține însă supremația față de Beijing, care acordă o atenție sporită apărării, dar care evită să sacrifice dezvoltarea economică, pentru un efort militarist excesiv. Această tendință de stabilizare se referă la nivelul global, ca și în cazul capacităților generale, și nu exclude riscul unor confruntări locale sau regionale.

Indicatorii reprezentărilor sociale demonstrează o anumită prudență, în cazul decidenților din ambele state. Din interpretarea alocărilor militare pe termen mediu și lung, rezultă că SUA și RPC sunt atente la o combinație de factori care pot influența rivalitatea dintre ele. Evoluția cheltuielilor militare este interactivă, dar niciunul dintre actori nu a ajuns la acel nivel de ostilitate care să conducă la declanșarea unei

confruntări globale de anvergură. Totuși, există riscuri de escaladare accidentală și probleme regionale.

Principala concluzie a secțiunii este, folosind termenii lui G. Goertz, P.F. Diehl și A. Balas, că o rivalitate moderată ar fi cea mai adecvată ipoteză pentru a înțelege evenimentele din 2024, în ceea ce privește relația sino-americană și regiunea Asia-Pacific, în general. Aceasta este o situație în care conflictul, ostilitatea și recursul ocazional la forță se manifestă sau sunt de anticipat, dar intensitatea și gravitatea tensiunilor sunt mai reduse. Sunt anticipabile tensiuni regionale destul de serioase, cum părțile sunt echilibrate, dar care pot fi menținute sub control. Cea de-a doua parte a capitolului va trata problemele respective.

3.2. Gradul de conflict și evoluțiile politico-militare din 2024

Prima parte a capitolului a stabilit că, potrivit interpretării teoriei tranziției de putere, adoptate aici, principala evoluție pentru 2024 ar fi trebuit să fie o rivalitate moderată, adică o situație în care recursul la forță reprezintă un risc important. Evenimentele din această perioadă lasă impresia unei combinații dintre un nivel mediu al tensiunilor (declarații, sancțiuni, legi, exerciții) și demersuri bilaterale pentru a menține o stabilitate generală, politică și economică, destinată a evita escaladări costisitoare (China Briefing 2024). Politicile punitive au alternat cu întrevederile bilaterale, într-o diversitate de sectoare și la mai multe niveluri de decizie. În linii mari, se confirmă așteptările teoretice elaborate în secțiunea anterioară.

3.2.1. Politică și economie

În acest subcapitol voi trata relațiile diplomatice, *soft power* (Nye 2012) și schimburile economice. Ele sunt interesante în sine, ca fenomene și procese cu o anumită greutate, dar și ca indicatori ai unor tendințe mai generale, referitoare la șansele de conflict și de înțelegere între actori, contribuind la clarificarea întrebării de cercetare. Tăria contactelor mai mult sau mai puțin formale ține de o logică a bunului simț și este parte a definiției rivalităților moderate și intense, care au ghidat abordarea de față (Goertz 2016, 27). Persuasiunea poate fi mai importantă când forța este utilizată mai puțin, iar comerțul este privit atât ca o arenă, cât și ca o sursă de cooperare (Keohane și Nye 1977[2009], Gilpin [1987]1999, Nye 2012).

Relațiile politice formale dintre Statele Unite ale Americii și China au combinat tentativele de stabilizare a competițiilor bilaterale prin inițiative convenite în ultimii ani (Liptak și Lee 2022). Au avut loc întâlniri la mai multe niveluri, de la șefi de stat, la diplomați și la alți decidenți de rang înalt, până la cel militar și regional (China Briefing 2024). În general, aceste discuții au o valoare mai curând simbolică și de sondare a intențiilor și nu produc neapărat rezultate concrete, dar sunt considerate importante tocmai pentru că arată existența cel puțin a unor interese comune (Lee 2023). Acestea ar fi: de a evita producerea unor catastrofe politico-militare pe plan global; de a menține pacea nucleară; unele aspecte economice și financiare și combaterea încălzirii globale, cel puțin în timpul administrației Biden (Blinken 2022, Liptak și Lee 2022, China Briefing 2024).

Statele Unite ale Americii au dezvoltat și relațiile cu aliații și partenerii din regiunea Asia-Pacific, în condițiile competiției cu China, în 2024. Astfel, au avut loc reuniuni diverse, de la cea a QUAD, o grupare reunind SUA, Japonia, Australia și India, la cele ale liderilor de la Washington, Tokyo și Seul (U.S. Embassy & Consulates in India 2024, Ministry of Foreign Affairs of Japan, Japan-U.S. Summit Meeting 2024a, Ministry of Foreign Affairs of Japan, Japan-U.S.-ROK Summit Meeting 2024). Acestor întrevederi li se adaugă uneori și exerciții militare, după cum se va vedea în secțiunea următoare. Aplanarea tensiunilor dintre Japonia și Coreea de Sud și menținerea de către India a unei rate de creștere economică superioară celei înregistrate de China reprezintă unele dintre semnele favorabile intereselor americane din ultimii ani (Ministry of Foreign Affairs of Japan 2023, International Monetary Fund 2025, 133).

Relațiile dintre China și Uniunea Europeană par a fi intrat într-un con de umbră în 2024. Liderii europeni au anunțat impunerea de taxe vamale pentru importul de vehicule electrice din această țară, justificând decizia prin subsidiile de *dumping* ale statului chinez, la niveluri variind între aproximativ 17 și 38% (Nolan 2024). În ultimii ani, ei s-au apropiat mai mult de opiniile decidenților de la Washington, cu unele rezerve, iar un summit anual cu China nu a fost organizat în 2024, deși XI Jinping s-a întâlnit cu omologul său francez, Emmanuel Macron (Hamilton 2024, Kyodo News 2024, Brzozowski 2025, Leplâtre 2024). Totuși, potrivit datelor UE, RPC este principalul exportator pe piețele europene (aproximativ 21% din valoarea totală a exporturilor) și a treia destinație pentru comercializarea produselor Uniunii în străinătate (Eurostat 2025).

Trecând la tabăra regimurilor de mână forte, Beijingul a menținut relațiile cu Federația Rusă și cu mai mulți susținători regionali. Xi Jinping și Vladimir Putin s-au văzut, de mai multe ori, în cursul lui 2024, în condițiile în care Beijingul profită de distribuția atenției strategice americane, ca urmare a războaielor ruso-ucrainean și din Orientul Mijlociu (Cox 2025). Beijingul a elaborat mai multe propuneri de pace referitoare la confruntarea dintre Rusia și Ucraina, argumentând mai curând în favoarea intereselor Moscovei, dar a avertizat împotriva folosirii armamentului nuclear, inclusiv în cadrul unui plan, anunțat în comun cu Brazilia, în mai³⁰ (Gabuev 2023, Serviços e Informações do Brasil 2024). Cercetările conținute într-un raport internațional arată că, la începutul lui 2024, industria militară a Federației Ruse este din ce în ce mai dependentă de sprijinul Chinei, pentru continuarea agresiunii reîncepute în 2022, la scurt timp după întrevvedereea Xi – Putin de la Beijing și anunțarea „parteneriatului fără limite” (Munroe, Osborn și Pamuk 2022, Bilousova și alții 2024, Cox 2025)³¹.

Există și state care fie doresc să rămână neutre, fie mențin relații apropiate cu ambele părți. China continuă să reprezinte cel mai important partener economic al statelor din Asia-Pacific, iar accesul la piață și la programe de investiții, ca *Belt and Road Initiative*, reprezintă mijloace de putere importante pentru aceasta (Hiebert 2020, Shambaugh 2022). Membrii ASEAN tind să fi preocupați de acțiunile agresive ale RPC în Marea Chinei de Sud, își manifestă, într-o proporție importantă, neîncrederea în ea, o consideră cel mai important actor economic și politic din acea zonă și s-ar coaliza mai curând cu SUA (Seah și alții 2025, 4-5). Ei se tem ca zona lor să devină o tablă de șah pentru marile puteri, au o părere bună despre Japonia și Uniunea Europeană, consideră că înfruntările din Orientul Mijlociu conduc la delegitimarea ordinii mondiale și consideră că principala lor provocare este încălzirea globală (Seah și alții 2025, 4-5, 18, 27)³².

---

³⁰ China nu este, însă, de acord cu folosirea armamentului nuclear, în contextul agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei.

³¹ Liderul de la Beijing, Xi Jinping, a vizitat și Serbia sau Ungaria, în mai 2024, ceea ce indică un interes și în Europa de Est, ca atare (Komuves și Gyori 2024, E. ș. Reuters 2024).

³² *The State of Southeast Asia* este o anchetă anuală, realizată de ISEAS-Yusof Ishak, din Singapore, în rândul intelectualilor și experților din Indonezia, Singapore, Malaezia, Filipine, Thailanda, Myanmar, Cambodgia, Vietnam, Laos, Brunei, Timorul de Est (Seah și alții 2025, 7).

Influența și persuasiunea sunt câteva dintre motivele pentru care autoritățile de la Beijing nu și-au atins încă principalele ambiții pe plan regional și global (Nye 2012, D. L. Shambaugh, *China Goes Global : the Partial Power* 2013). China continuă să fie mult mai slabă în ceea ce privește *soft power*, în regiunea Asia-Pacific, în comparație cu Statele Unite ale Americii, dar se situează în fața celorlalți actori regionali, potrivit clasamentului realizat de institutul Lowy, în 2024 (Lowy Institute 2024). SUA au înregistrat un scor de circa 80 de puncte, iar RPC, de 47, fiind urmate de Japonia, India și Australia (Lowy Institute 2024)³³. Capacitatea de persuasiune a Chinei este mult mai redusă în Asia de Sud-Est, statul chinez situându-se pe locul al șaptelea într-un top al partenerilor preferați, ceea ce sugerează că recursul la forța armată, chiar și de intensitate redusă, trezește reacții adverse, nu de supunere (Seah și alții 2025, 71).

Comerțul a reprezentat un element important al relațiilor sino-americe și în 2024, o perioadă în care economia mondială a crescut cu 3,3% (International Monetary Fund 2025, 12). Statele Unite reprezentau circa 10% din importurile mondiale (locul al treilea) și 16% din exporturi (primul loc) la mărfuri, 12% din exporturi și 15% din importuri (locurile doi în ambele categorii) la servicii și 10% din importuri și 15% din exporturi pentru activități digitale (World Trade Organization 2025, 31-35). China deținea circa 12% din importuri și 17% din exporturi (locurile al treilea și primul), pentru mărfuri, aproximativ 9% din importuri și 6% din exporturi pentru serviciile comerciale (locurile al treilea și al patrulea) și 4% din importuri și 6% din exporturi (locurile al optulea și al șaselea), în ceea ce privește activitățile digitale (World Trade Organization 2025, 31-35). La rândul său, Uniunea Europeană constituia 12% din importuri și 13% din exporturi la mărfuri (locul al doilea), 22% din importuri și 23% din exporturi la serviciile comerciale (World Trade Organization 2025, 31-35).

Restricțiile comerciale și protecționismul au alternat cu deschiderea. Astfel, administrația americană a menținut și a extins tarifele și politicile punitive referitoare la China, îndeosebi în domeniile

---

³³ Parte a unui index mai general, indicatorul ia în calcul proiecția culturală, comunicarea și călătoriile. Măsura generală indică o bipolaritate regională, cu un ușor avantaj al SUA în fața Chinei, pentru 2024 (Lowy Institute 2024).

considerate decisive pentru rivalitatea dintre acești doi actori, dar SUA au continuat să importe masiv din RPC (Brown 2025, United States Census Bureau 2025). Taxele vamale impuse de Statele Unite ale Americii acopereau 51% din schimburile comerciale cu China, în comparație cu o rată medie valabilă pentru alte țări de 11% (Brown 2025, United States Census Bureau 2025), iar de cealaltă parte, Beijingul taxa 32% din comerțul cu Washington, față de o rată medie de 6,5% (Brown 2025, United States Census Bureau 2025). Pentru a analiza importanța acestor factori, este util de amintit că raportul dintre valoarea comerțului și cea a PIB este de circa 27% pentru SUA și de 37% pentru RPC, valori care au caracterizat, în mare, ultimii zece ani (The World Bank 2025d).

Tehnologia reprezintă o altă dimensiune a competiției economice dintre cei doi actori. Statele Unite ale Americii au blamat China pentru că se folosește de deschiderea Occidentului pentru spionaj industrial și pentru a-și consolida puterea militară din timpul primei administrații Trump, o altă direcție menținută de administrația Biden (Pence 2018). În 2024, SUA au adoptat sau au extins restricții pentru producerea de *chipuri* și de alte echipamente informatice, pentru cercetarea și dezvoltarea Inteligenței Artificiale, sau împotriva unor firme, inclusiv referitoare la compania TikTok, și au propus o serie de acte normative (China Briefing 2024, Select Committee on the Chinese Communist Party 2024, Homeland Security 2024, Allyn 2024). În paralel, RPC a adoptat politici similare referitoare la unele companii americane (China Briefing 2024).

Globalizarea joacă un rol important și aici. În cazul Statelor Unite ale Americii, imigrația sporește dezvoltarea tehnologică: numărul patentelor înregistrate de nonrezidenți îl depășește pe cel înregistrat de rezidenți (329.229 față de 262,244) (World Intellectual Property Organization 2025a, World Intellectual Property Organization 2025b). O situație opusă este cea a Chinei (159.019 față de 1.426.644) (World Intellectual Property Organization 2025a, World Intellectual Property Organization 2025b). Este greu de crezut că, fără aportul extern, SUA ar face față competiției tehnologice cu RPC pe termen lung, o serie de factori ai modernizării fiind detaliați în Tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2: Factori ai dezvoltării, SUA și China

Factori	Statele Unite	China
Demografie	Populația totală de 340,1 milioane de locuitori în 2024; rată de creștere de 1% (Wilder 2024) ³⁴ ; rata fertilității de 1,62/femeie (United Nations 2025, 58), 3/1.000 locuitori în 2024 (CIA 2025)	Populația totală de 1,408 miliarde de locuitori; rată de scădere cu circa 0.10% (Reuters 2025); rata fertilității, de 1,01/femeie (United Nations 2025, 57)
Economie	38.510 de miliarde de dolari PIB prețuri curente în 2024 (IMF 2025); rată de creștere de 1,8% în 2024 (IMF 2025); PIB PPP/angajat, la valoarea constantă din 2017, de 151,286 de dolari în 2023 (productivitate) (The World Bank 2025c)	19.230 de miliarde de dolari PIB prețuri curente în 2024 (IMF 2025); rată de creștere de 4% în 2024 (IMF 2025); PIB PPP/angajat de 42,292 de dolari în 2023 (The World Bank 2025c)
Tehnologie	Cheltuieli de cercetare de 3,59% din PIB în 2022 (UNESCO 2025); 4.825 de cercetători/1 milion de locuitori în 2021 (UNESCO 2025b); consumul primar de energie, raportat la GDP per capita, în 2023, 77.028 kWh (Our World in Data 2025)	Cheltuieli de cercetare de 2,56% din PIB în 2022 (UNESCO 2025); 1.849 de cercetători/1 milion de locuitori în 2021 (UNESCO 2025b); consumul de energie, raportat de la GDP per capita, în 2023, de 33.267 kWh (Our World in Data 2025)
Sistemul politic	Democrație reprezentativă, polarizare politică și socială (Brenan 2025), perioadă electorală ³⁵	Regim comunist, centralizare accentuată, reafirmare a naționalismului (Gries 2020, Zhao 2020)
Cultura politică	Liberală, internaționalistă, realistă și populistă (Mead și Nixon 2020)	„Realism cultural”, pacifism confucianist (Johnston 1995) ³⁶

³⁴ Cea mai mare influență asupra creșterii populației americane o are imigrația, cu 84% din totalul sporului de populație, reprezentând 2,8 milioane de oameni (Wilder 2024, United States Census Bureau 2024). Procesul s-a intensificat în ultimii ani și a atins un maxim în 2024, în comparație cu ultimele decenii (Wilder 2024), iar aceste tendințe sunt mai proeminente în sudul SUA (United States Census Bureau 2024).

³⁵ Există și autori care contestă diviziunea la nivel social, deoarece nu s-ar atinge un prag de 50% pentru fiecare tabără (Stoica 2025, 157), însă criteriul folosit este prea restrictiv, iar polarizarea politică este intensă.

³⁶ Sistemul și cultura politică se schimbă mai lent, motiv pentru care unele caracteristici sunt identice cu cele din anii trecuți. De exemplu, Mihai Zodian, *op. cit.* p. 79.

Relațiile diplomatice, *soft power* și schimburile economice manifestă combinația de cooperare și de conflict pe care o definește ideea de rivalitate moderată. Întrevederile sino-americane au fost reluate și dezvoltate cu scopul declarat de a menține o oarecare stabilitate în competiția bilaterală. Persuasiunea și influența Statelor Unite ale Americii și Chinei prezintă și un aspect de tensiune, actorii din regiunea Asia-Pacific privindu-le ca mari puteri, în cursul unei întreceri majore. Comerțul dintre Washington și Beijing a indicat aceeași dualitate: taxe vamale, sancțiuni tehnologice și continuarea schimburilor.

3.2.2. Dimensiunea militară

Subcapitolul anterior a trecut în revistă componentele civile ale relațiilor sino-americane, iar aici, vor fi analizate cele militare. Este vorba despre diplomația apărării, procesele de înarmare, exercițiile din regiunea Asia-Pacific și folosirea forței în scopuri demonstrative sau pentru a presa alți actori din acest spațiu (Art 1980). Subiectele sunt aranjate în ordinea crescătoare a intensității tensiunilor, de la dialog, la crize și înfruntări. Obiectivul secțiunii este tot de a urmări gradul de cooperare și de conflict și de a compara rezultatul cu anticipările elaborate pe baza teoriei tranziției de putere.

Ca și în cazul relațiilor diplomatice generale, în 2024 au avut loc întâlniri între decidenții din domeniile securității și apărării, cu scopul menținerii stabilității, evitării escaladării tensiunilor dintre Statele Unite ale Americii și China. Astfel, ministrul chinez de externe, Wang Yi, a participat la conferința informală de la München și s-a văzut cu consilierul american pentru securitate națională, Jack Sullivan, în ianuarie și februarie 2024 (China Briefing 2024). De asemenea, secretarul american al apărării, Lloyd Austin, a discutat cu omologul său, amiralul Dong Jun, în mai, o reuniune a unui grup de lucru în domeniul militar a avut loc în ianuarie și una a comandanților de teatru în septembrie (China Briefing 2024, China Military Online 2024). Importanța dialogului a fost evidențiată chiar în condiții de competiție strategică (China Briefing 2024, China Military Online 2024).

Înarmarea este un proces care a crescut în amploare, în relațiile sino-americane. După cum am văzut în prima secțiune a capitolului, ambele părți au încercat să obțină avantaje, dar cu unele limite. Forțele armate ale RPC au continuat programele de modernizare, inclusiv prin investiții în lansatoare de rachete multiple, drone, blindate, în pregătirea

celui de-al treilea portavion și a altor nave de suprafață, noi submarine și aviație de a cincea generație, iar conducerea lor a trecut printr-o epurare, justificată formal prin acuzații de corupție, care pot sugera însă și alte motivații (Fenby 2018, IISS 2025, 218-224). De altfel, China domină clasamentul cheltuielilor militare regionale, aflat oricum în creștere, cu bugetul său de peste 200 de miliarde de dolari, urmată de India, cu circa 74 de miliarde, Japonia, cu aproximativ 53 de miliarde, Coreea de Sud, cu 43 de miliarde și Australia, cu 36 de miliarde (IISS 2025, 213). Arsenalul nuclear chinez a crescut cu circa 100 de focoase, la un total de 600, în comparație cu începutul lui 2024, alături de dezvoltarea rachetelor balistice intercontinentale și intermediare, a submarinelor nucleare și interesul în bombardierele strategice, totalul vectorilor ridicându-se la 800, potrivit experților independenți (Kristensen, Korda și alții 2024, Kristensen, Korda, și alții 2025, 135-136)³⁷.

Competiția cu China și multiplicitatea provocărilor strategice au presat Statele Unite ale Americii. Potrivit *IISS*, Pentagonul a trebuit să își modereze proiectele de modernizare militară pentru a susține operațiile curente, în condițiile în care bugetul apărării reprezenta 3,2% din PIB (IISS 2025, 12-30). Chiar dacă au încetinit ritmul, Statele Unite ale Americii au continuat să investească în sisteme de apărare antirachetă și antiaeriană, în rachete cu rază medie de acțiune și în noi generații de armament (IISS 2025, 12-30). Statele Unite ale Americii dețin circa 5.000 de focoase nucleare și urmăresc producerea unor noi tipuri de rachete balistice intermediare, aviație de bombardament de a șasea generație și submarine (Kristensen, Korda și alții 2025, 53-79).

Exercițiile sunt un alt element important al utilizării forțelor armate în regiunea Asia-Pacific nu doar pentru pregătirea unităților, ci și pentru demonstrarea intențiilor și capacităților. Astfel, Statele Unite ale Americii au organizat câteva activități de anvergură în 2024, ca și în anii anteriori, implicând și principalii săi parteneri, reprezentanți ai Indiei, Japoniei, Marii Britaniei, Coreei de Sud, Indoneziei, Thailandeii, Filipinelor sau Australiei (IISS 2025, 208). De exemplu, în cadrul JPMRC 25-01, trupele americane s-au antrenat și prin capturarea unui aerodrom în insula Palau, prin desant aerian, în cadrul unei operații mai complexe, desfășurată în octombrie 2024 (Banks 2024, 15th Wing Public Affairs 2024). În alte exerciții, abilitățile de interoperabilitate, inclusiv în context multinațional și de apărare antibalistică, au fost

---

³⁷ Categoria de forțe respectivă a fost afectată și de un scandal de corupție (Kristensen, Korda și alții 2025, 141).

investigate (Satam 2024, Rao 2024, Indo-Pacific Defense Forum 2024, Letman 2024).

La rândul său, RPC a efectuat activități de pregătire a forțelor. A crescut ponderea demersurilor multinaționale, la exerciții participând și reprezentanți ai Rusiei, Iranului, Pakistanului, Thailandei, dar și ai Indoneziei, Singapore sau Kuwaitului (Baruah 2025). Într-unul dintre acestea, forțele navale ale Beijingului și Moscovei s-au antrenat în apropierea Japoniei (Yang 2024). Interesant de subliniat este că, pe lângă aliații tradiționali, se observă participarea unor țări care preferă neutralitatea sau dezvoltarea relațiilor și cu SUA, și cu RPC.

China a continuat să exercite presiuni la adresa autorităților din Taiwan. Potrivit PLATracker, aviația aproape a dublat numărul de incursiuni în zona de apărare antiaeriană a Taipeiului, în comparație cu cele din 2022 sau 2023 (3020, față de 1738) (Davidson 2025). Lor li se adaugă două exerciții militare majore, acțiuni cibernetice și altele (Davidson 2025). Helen Davidson sugerează, într-o analiză din *The Guardian* (Davidson 2025) că această intensificare a avut loc după alegerile taiwaneze din ianuarie 2024, de unde s-ar putea conchide că Beijingul este fie nemulțumit de rezultat, fie încearcă să impresioneze noii lideri.

Taiwanul este una dintre mizele rivalității sino-americe. Pentru regimul comunist, dobândirea controlului asupra insulei ar simboliza victoria finală în conflictul civil, finalizat, în general, în 1949 (Fenby 2018). Valenței partinice i se adaugă și apartenența națională, în timp ce, pentru SUA, este vorba despre a stopa o eventuală politică expansionistă (Fenby 2018). Mai multe crize internaționale au avut ca subiect Taiwanul, o înțelegere de compromis a fost încheiată în timpul lui Mao, dar problematica s-a agravat începând din 2019, în condițiile în care politica de centralizare a lui Xi Jinping și represiunile din Hong Kong au trezit suspiciuni la adresa intențiilor Beijingului și a viabilității formulei „un stat, două sisteme” (Gibler 2018, 792-798, Fenby 2018, Maizland și Fong 2025).

A doua regiune disputată este Marea Chinei de Sud. Și în 2024, au avut loc hărțuiri între forțele regimului de la Beijing și cele ale statelor riverane, având ca scop demonstrarea voinței de a-și apăra pretențiile teritoriale și intensificarea presiunilor la adresa țărilor din vecinătate (Thayer 2025). Trei serii de incidente au opus nave chineze și forțele filipineze, iar autoritățile de la Manila și-au dezvoltat relațiile

politico-militare cu Statele Unite ale Americii (Thayer 2025). RPC a susținut că SUA au tranzitat marea de opt ori cu grupări importante de forțe, iar Washingtonul a anunțat cel puțin o misiune pentru respectarea principiului libertății de navigație în apele internaționale (O'Rourke 2024, Bo 2025)³⁸.

Zone din Marea Chinei de Sud sunt revendicate, de câteva decenii, de către China, Taiwan, Filipine, Vietnam, Indonezia și alți actori (Hiebert 2020). Odată cu ascensiunea economică și politico-militară a regimului de la Beijing și cu speranțele legate de existența unor resurse de hidrocarburi în aceste zone, China a adoptat o politică mai ambițioasă extinzându-și pretențiile teritoriale asupra majorității spațiului respectiv (Hiebert 2020). Astfel, aceasta a combinat construirea de instalații cu tratarea atolilor ca insule, pentru a le prezenta drept teritorii legitime și a reușit să își sporească controlul (Hiebert 2020, O'Rourke 2024). Ceilalți actori și-au menținut cerințele, s-au apropiat de Washington, care subliniază, alături de Curtea Internațională de Justiție, că este vorba despre apele teritoriale (Hiebert 2020, O'Rourke 2024).

A treia sursă de conflict o reprezintă politicile regimului nord-coreean. În acest context, Statele Unite ale Americii, Japonia și Coreea de Sud și-au ameliorat relațiile, în ultimii ani, inclusiv printr-un acord de cooperare militară și au efectuat un exercițiu comun, după cum am prezentat anterior, iar liderii ultimelor două state au luat parte la summiturile NATO (IISS 2025, 208). Regimul de la Phenian a organizat teste cu rachete și a lansat, din nou, amenințări la adresa Sudului și Occidentului (Seo și Harvey 2024, Davenport 2024). De asemenea, Coreea de Nord a furnizat trupe, rachete și muniție Federației Ruse, devenind un beligerant în războiul ruso-ucrainean, în special pe frontul din Kursk, continuând o cooperare bilaterală de decenii (Clayton 2025).

Nici Coreea de Sud nu a fost lipsită de probleme, în 2024. Președintele țării, Yoon Suk-yeol, a încercat o lovitură de stat împotriva regimului democratic, în decembrie, decretând legea marțială și trimițând trupe împotriva legislativului, acțiuni care au luat prin surprindere opinia publică internațională (Lee 2024). El a trebuit să cedeze în fața mobilizării sociale și politice, inclusiv a unor membri din propriu său partid și unui sprijin insuficient din partea instituțiilor de

---

³⁸ Statele Unite beneficiază și de sprijinul unor aliați, ca Marea Britanie, Franța, Canada și Australia, care au trimis forțe navale în regiune (Keary 2024).

forță (Lee 2024, Ryall 2025). Situația s-a stabilizat, însă tensiunile din societatea sud-coreeană au continuat (Lee 2024, Ryall 2025).

Forța armată a avut manifestări variate, în relațiile sino-americe, în 2024. Diplomația apărării a continuat și a fost privită ca o influență stabilizatoare, în condițiile în care ambele părți au acordat o mai mare atenție factorilor militari. Proiectele de înarmare ale Chinei au mers înainte, iar SUA au fost presate, din cauza necesității de a face față chestiunilor de securitate din Europa, Orientul Mijlociu și Asia-Pacific, în același timp. Exercițiile și demonstrațiile de forță indică faptul că un eventual recurs major la forță reprezintă o perspectivă credibilă pentru decidenți, iar presiunile din zona Taiwanului și din Marea Chinei de Sud demonstrează existența unor conflicte, ceea ce motivează calificativul de rivalitate moderată (Goertz 2016, 27), chiar dacă tensiunile au fost relativ ținute sub control, în 2024.

***

Scopul acestei secțiuni a fost de a folosi aparatul teoretic al teoriei tranziției de putere, pentru a interpreta evenimentele din 2024 și pentru a analiza calitatea relațiilor sino-americe. Stabilisem existența unui proces de tranziție a puterii între Statele Unite și China, ale cărei capacități ajunseseră la 57%-70% din cele americane, proces care a stagnat începând cu 2021, și derivam așteptarea unei rivalități moderate, în care recursul la forță este o perspectivă credibilă. Investigarea relațiilor diplomatice, *soft power* și a comerțului a concluzionat că avem de-a face cu un amestec de cooperare și de conflict, ambele aspecte crescând ca importanță, în ultimul an (întrevederi frecvente și noi sancțiuni). Studiul puterii armate arată că eventualitatea recursului la forță pe scară largă este un risc major, ambele idei fiind derivate din cadrul teoretic al teoriei tranziției de putere.

3.3. Al doilea mandat Trump și rivalitatea sino-americană

În ediția din acest an, am adăugat o a treia secțiune dedicată alegerilor din Statele Unite ale Americii, care au condus la victoria lui Donald Trump. Această alegere este justificată prin mai multe motive. În primul său mandat, deciziile sale și ale principalilor săi colaboratori au condus la transformarea păcii relative într-o rivalitate moderată, în momentul în care China a fost desemnată ca putere revizionistă, ceea ce însemna că șansele unei confruntări violente crescuseră brusc (NSC

2017). Inițiativele sale din al doilea exercițiu al puterii pot avea un impact major asupra capacității și mentalității elitelor americane și chineze, dar și asupra aliaților americani.

Alegerile prezidențiale din Statele Unite ale Americii au reprezentat unul dintre cele mai intens urmărite și comentate evenimente ale anului. Președintele Joe Biden a renunțat la candidatura sa pentru un nou mandat, la presiunea anturajului, în condițiile în care prestațiile sale publice au atras critici și păreau să conducă la un eșec (Saric 2024). El a fost înlocuit de vicepreședintele Kamala Harris, care a promovat o agendă moderată (BBC 2024). Democrații s-au bazat pe starea generală a economiei și pe ideea amenințării la adresa democrației, amintind de insurecția din 6 ianuarie 2021, pentru a dobândi un nou mandat prezidențial și pentru a performa în celelalte competiții electorale (congres, scrutinuri statale, instanțe etc.).

Principalul competitor a fost republicanul Donald Trump, care a câștigat și cursa, într-un mod asemănător lui 2016 (BBC 2025). El a depășit din nou opțiunile înregistrate de sondaje, care indicau o competiție strânsă și a adus partidului său nu doar președinția, ci și controlul ambelor camere ale Congresului, o *landslide* (CNN Politics, 2024a, CNN Politics 2024b, CNN Politics 2024c). Printre temele sale de campanie, s-au numărat imigrația, problema inflației și a nivelului de trai și teama de declin (McCormick 2025). Concepțiile sale au coincis cu o parte a agendei conservatoare mai generale, după cum vom vedea mai jos în discuția despre Project 2025.

La 30 mai 2024, Donald Trump a fost condamnat penal, în cazul referitor la mușamalizarea unei aventuri sexuale, iar executarea pedepsei a fost ulterior suspendată (Bustillo și Bernstein 2024, Maddaus 2025). Instanța a blamat falsificarea arhivelor financiare ale companiei sale, *The Trump Organization*, pentru a cumpăra tăcerea unui posibil acuzator, Stormy Daniels (Bustillo și Bernstein 2024, Maddaus 2025). Impactul nu a fost serios, chiar dacă D. Trump a devenit primul candidat și apoi președinte condamnat penal (Bustillo și Bernstein 2024). Susținătorii lui au considerat că elita liberală și birocratică a declanșat o campanie de persecuție, încă din primul mandat, iar termenul de *lawfare* a devenit popular, contribuind la ambiguitatea sporită a ideilor despre război, din ultima perioadă (Yang și alții 2024, Kerik 2025).

Activismul procurorilor a avut și efecte neintenționate. Curtea Supremă a Statelor Unite ale Americii a decis că președintele

beneficiază de o imunitate extinsă în fața anchetelor judiciare, în timpul exercitării mandatului (2 iulie 2024) (Sherman 2024). În consecință, alte două procese intentate împotriva lui D. Trump au fost anulate, unul referitor la extragerea unor documente clasificate și altul privind rolul pe care l-a jucat în timpul insurecției din 6 ianuarie 2021 (Tucker și Durkin Richer 2024). Alături de revocarea deciziei referitoare la cazul *Roe vs Wade* din 2022, importantă pentru controversele pe tema avortului, noua hotărâre a alimentat speculațiile legate de o orientare pronunțat conservatoare a instanței (Totenberg 2022).

Un factor important al campaniei din 2024 a fost cel al violenței politice, exemplificat de tentativele de asasinat îndreptate împotriva lui D. Trump. Cea mai mediatizată, din 13 iulie 2024, din Butler, Pennsylvania, a devenit un simbol al candidaturii liderului republican și al calmului în circumstanțe excepționale (Zurcher 2024). Atentatorul Thomas M. Crooks a țintit de la circa 150 de metri de pe un acoperiș, a omorât un spectator, Corey Comperatore, l-a rănit pe fostul președinte american și pe alte două persoane (Ballotpedia 2025). Rămân semne de întrebare referitoare la ușurința cu care s-a apropiat de D. Trump și la prestația Serviciului Secret al SUA, structură însărcinată cu protecția demnitarilor (Alexander 2024).

Și retragerea lui J. Biden a marcat profund evoluția campaniei electorale din 2024 (21 iulie) (Saric 2024). Învingător în 2020, liderul democrat nu se bucura de o mare popularitate, beneficiind de o rată de aprobare medie de 42%, în timpul mandatului său (Gallup 2025). Observatorii au blamat prestația sa din cadrul dezbaterii cu D. Trump din iunie, de la Atlanta, considerând-o confuză și pasivă (Smith 2024). Diverși politicieni democrați au solicitat retragerea candidatului, inclusiv coordonatorii din cele două camere ale Congresului, iar președintele a decis să abandoneze competiția (Saric 2024). Astfel, din vara lui 2024, s-a conturat o tendință favorabilă candidatului republican, însă sondajele păreau să indice o cursă strânsă. În preajma retragerii lui Joe Biden, D. Trump avea un avantaj mediu de doar 2% în fața rivalului său democrat, în ceea ce privește votul național, și de circa 3-5% în statele-balama, *swing states* – Arizona, Georgia, Michigan, Nevada, North Carolina, Pennsylvania și Wisconsin (270 to Win 2024, Shepard 2024). Cu puțin timp înaintea alegerilor din 5 noiembrie, K. Harris conducea cu 1,2% la votul popular, iar candidatul republican era preferat în patru din cele șapte state considerate decisive, cu procente între 0.6 și 1,2, unul părând indecis (270 to Win 2024). În comparație,

rezultatele finale au constat într-o victorie a lui Donald Trump cu 312 versus 222 din voturile electorale, inclusiv toate *swing states* și 49,8% contra 48,3% la cel popular, alături de legislativ și alte funcții, la o rată de participare de 58% din populația adultă cu drept de vot (CNN Politics, 2024a, CNN Politics 2024b, CNN Politics 2024c, The American Presidency Project 2025).

Ca și în 2016, s-a pus problema diferenței dintre tendința indicată de sondaje și vot. Statele Unite ale Americii sunt, practic, societatea care a inventat sondajele electorale și care a rafinat metodologia, iar eșecurile cercetărilor de aici pot avea consecințe globale, inclusiv pentru înțelegerea alegerilor din alte state (Babbie 2010, 255-304)³⁹. Chiar dacă, teoretic, ele surprind starea de moment a opiniilor individuale și nu sunt neapărat predictive, un decalaj prea mare le pune sub semnul întrebării, iar unii specialiști consideră că trebuie să le considerăm mai imprecise, în comparație cu estimările recomandate în domeniu (Weinberg 2020).

D. Trump a fost subestimat cu puțin peste 2%, în medie, în ultimele trei alegeri prezidențiale, iar explicațiile pot consta în erori de eșantionare, rate mari de nonrăspunsuri, ajustarea rezultatelor după consensul experților, celebra spirală a tăcerii și efectul de dezirabilitate socială, în care opțiunile marginalizate discursiv tind să fie subreprezentate în sondaje sau impactul social media (Weinberg 2020, Goidel, DuBosar și Nemerever 2024, Stoica 2025, 28-41).

Modelele predictive au fost, din nou, contestate. *Crystall Ball* al lui Larry Sabato a fost chestionat chiar de către autorii săi, deoarece nicio teorie nu li se părea credibilă, dar experții de la *Center for Politics*, al Universității din Virginia, recunoscând incertitudinea, au estimat totuși un scor de 276 la 262, în favoarea lui K. Harris (Kondik 2024, Kondik, Coleman și Sabato 2024), iar Alan I. Abramowitz sugera un rezultat similar (Abramowitz 2024). Cel al lui A. Gelman, B. Goodrich și G. Han sugera o egalitate de șanse și un vot popular ușor favorabil democraților (Gelman, Goodrich și Han 2024, *The Economist* 2024); *Silver Bulletin*, al lui N. Silver, anticipa egalitate, iar Allan Lichtman se aștepta la un succes al lui K. Harris (Silver și McKown-Dawson 2024, Silver 2024, Lichtman 2024, American University 2024). În general, modelele bazate pe factorii fundamentali (economici sau politici)

---

³⁹ De exemplu, principiul eșantionării reprezentative își datorează succesul și nepotrivirii dintre metodologiile anterioare pe cote și rezultatul alegerilor prezidențiale americane din 1948 (Babbie 2010, 257-160).

indicau un mic avans al democrațiilor, de câteva procente sau voturi, în condițiile unei competiții strânse, sau un rezultat imprevizibil, din cauza distanței prea mici dintre competitori (Graefe 2024, The Virtual Tout 2024).

Unele procedee au produs rezultate mai bune. *The Virtual Tout* a indicat un rezultat de 280 de voturi pentru Trump și 258 pentru Harris, surprinzând tendința cel puțin, chiar dacă indica o cursă strânsă (The Virtual Tout 2024). Anticipările se bazează pe pariurile înregistrate pe platforma PredictIt, adeseori puse sub semnul întrebării, din motive metodologice și etice, iar apărătorii lor le consideră mai precise, deoarece informațiile sunt mai noi decât datele din sondaje, în timp ce actorii sunt mai bine motivați în a evita subiectivismul (Roeder 2023, Morris 2024)⁴⁰. Jay DeSart a anticipat o victorie a lui D. Trump în Colegiul electoral cu 282 de voturi, în medie, în contrast cu votul popular, ceea ce însemna o șansă de 74% de a obține președinția, folosind date culese până în octombrie 2023 (sondaje naționale, istoria alegerilor din fiecare stat, istoria mandatelor prezidențiale obținute și avantajul local în fiecare stat) și realizând medii ale sondajelor pentru toate combinațiile posibile de candidați (DeSart 2024).

Explicația succesului liderului republican lipsește încă. Există mai multe interpretări, de la o combinație de factori, la polarizarea sporită, la strategia și prestația candidaților, diferențe de mobilizare, existența unui electorat mai volatil/ influențabil, tensiunea dintre macroeconomie și nivelul de trai, instrumentalizarea temei imigrației sau războiul din Gaza (Silver 2024). Este util de evidențiat că, deși din perspectiva posturilor, victoria republicanilor înseamnă o dominație a președinției și a celor două Camere, numărul de voturi obținute, la nivel național, pentru funcție de șef de stat, a fost mai mic decât cel de care a beneficiat Joe Biden în 2020 – circa 77 de milioane față de 81 (The American Presidency Project, 2024). D. Trump a considerat că imigrația a fost mai importantă decât inflația în succesul său din 4 noiembrie 2024 (McCormick 2025).

Noua agendă prezidențială se contura deja, la finalul lui 2024, ca fiind una a populismului de dreapta, iar principalele sale caracteristici sunt evidențiate în Tabelul nr. 3. Probleme de urmărit sunt: cât de radical se va dovedi, în comparație cu primul mandat, ținând cont de eșecul și insurecția din 2021 și de polarizarea care a continuat; reacțiile

---

⁴⁰ Piețele au și ele preferințe intersubiective, dar specialiștii pot pondera modelul statistic, odată ce le identifică (The Virtual Tout, Top-Down Forecasting 2024).

din sistemul politic și din societatea americană și interacțiunea cu actori internaționali, ca aliații europeni, China și Rusia. Nu vom ști prea curând dacă noua administrație va porni cu o strategie bine conturată sau dacă, mai curând, va improviza. Chiar dacă nu a fost acceptat oficial, ca atare, de D. Trump, a existat o dezbatere legată de *Project 2025* al fundației Heritage, un document, care reunește principalele idei conservatoare și populiste de dreapta americane și care conține argumente contradictorii în ceea ce privește comerțul liber, (Project 2025 2023, Contorno și Tolan 2025).

Tabelul 3: J.W. Muller: O guvernarea populistă radicală (Müller 2017)

Politicizarea statului prin angajarea de funcționari fideli
Clientelism deschis
Legalism discriminatoriu
Politici ostile față de societatea civilă nealiniată

Politica externă și de securitate a noi administrații americane ar combina, în termenii lui W.R. Mead, elemente hamiltoniene și jacksoniene, adică neîncrederea în străini, înțelegerea dintre marile puteri și continuarea rivalității cu RPC (Mead și Nixon 2020, Nicolescu 2025, 7-9). În acest domeniu, ca și în primul său mandat, D. Trump a promovat, în campanie, combaterea imigrației ilegale, impunerea de tarife sau problema diviziunii costurilor și a diferențelor dintre bugetele militare în NATO (Colvin 2024, Yilek, și alții 2024). Argumentele erau, în linii mari, similare cu cele din trecut. Îndeosebi aliații și partenerii, alături de China, erau acuzați că au abuzat de bunăvoința Statelor Unite ale Americii, în special sub administrația Biden (Colvin 2024, Yilek și alții 2024).

Există unele argumente că orientarea pare a fi mai radicală decât în urmă cu opt ani (Nicolescu 2025, 9-12). Președintele ales a șocat opinia publică internațională în decembrie 2024, declarând că intenționează ca Statele să achiziționeze Groenlanda de la Danemarca, Canalul Panama de la statul omonim, referindu-se la Canada ca la un stat din cadrul federației americane (Smith 2024). O altă atitudine ambițioasă a devenit evidentă, odată ce D. Trump a promis că va realiza rapid pacea dintre Ucraina și Rusia (Yilek și alții 2024).

Câteva sugestii se pot găsi în lucrarea lui E.Colby, *The Strategy of Denial*, unul dintre cei mai cunoscuți specialiști în probleme de securitate din gruparea lui D. Trump (Colby 2021). El pornește de la ideea că rivalitatea sino-americană este de durată și că reprezintă cea mai importantă problemă de securitate pentru Statele Unite ale Americii, cu riscul de a produce un război convențional de anvergură cel puțin regională (Colby 2021). Pentru a preveni acest rezultat, SUA trebuie să își concentreze atenția și forțele în spațiul Asia-Pacific și să își reducă activitățile și interesele în Europa și în Asia, presându-și aliații să investească mai mult în propriile mijloace (Colby 2021). E. Colby susține și că Washingtonul trebuie să își îmbunătățească relațiile cu Moscova și să întoarcă autoritățile ruse împotriva celor chineze sau măcar să slăbească cooperarea dintre ele (Colby 2021)⁴¹.

După cum am văzut, în primul mandat, administrația Trump a reorientat politicile Statelor Unite ale Americii față de China, de la un amestec de cooperare și competiție, spre o rivalitate multidimensională. Divergențele se refereau la caracterul regimului de la Beijing, la presiunile din Hong Kong și din Taiwan, la atitudinea față de relațiile internaționale și față de SUA, la ambițiile sale regionale, la modernizarea militară, la demersurile de cercetare și dezvoltare tehnologică, la originea COVID-19 sau la comerț (NSC 2017, Pence 2018). Elitele de la Washington au sprijinit această nouă linie politică, iar administrația Biden a continuat și a adâncit aceste strategii, fiind însă mai prietenoasă față de aliați (Blinken 2022). Principala consecință a fost că, începând din 2018, rivalitatea sinoamericană s-a consolidat și a devenit o trăsătură importantă a interacțiunilor din Asia-Pacific, dar și la nivel global (Pence 2018).

Ce efect va avea a doua administrație Trump asupra rivalității sino-americane? Așa după cum am stabilit în prima secțiune, ne aflăm într-o perioadă în care China stagnează și Statele Unite ale Americii au accelerat, consolidându-și avantajul. Pe termen lung, se creionează un proces de tranziție a puterii, iar sistemul internațional este deja bipolar, deoarece distanța dintre Washington și Beijing, luate împreună, este, în termeni de putere, mai mare, comparată cu ceilalți actori internaționali, decât cea înregistrată între acești actori. Bipolaritatea este și mai accentuată la nivel regional.

---

⁴¹ Ideea nu este nouă și ar putea crea noi dificultăți țărilor din Europa de Est, cu orientare prooccidentală. Există dubii că ar putea să reușească. De exemplu, istoricul Armand Goșu sublinia că Rusia este prea dependentă față de China, în timp ce direcțiile lor de expansiune sunt complementare, iar administrația Trump își modifică adeseori pozițiile (Goșu 2025).

Pentru a estima impactul, trebuie folosită perspectiva din decembrie 2024 și termenii oferți de teoria tranziției de putere, din rațiuni de coerență academică. În ceea ce privește distribuția capacităților, politicile de restricționare a imigrației și comerțului vor slăbi Statele Unite ale Americii, reducându-i avantajele demografice și de cercetare, iar administrația republicană va consolida dispozitivul militar din regiunea Asia-Pacific. Este de așteptat ca neîncrederea și ostilitatea reciprocă să continue, dar fără să atingă intensități mari, ținând cont de stilurile de conducere înrudite și de accentul pus de D. Trump pe legăturile personale (Yilek, și alții 2024). Consecința ar fi menținerea unei rivalități moderate între SUA și RPC și o ocazie de a recupera puțin din decalaj, pentru cea de-a doua.

Concluzii

Scopul acestui capitol a fost de a evalua calitatea relațiilor sino-americe, înțeleasă ca grad de conflict politico-militar dintre cele două părți. Investigația poate fi utilă atât ca exercițiu teoretic, cât și ca sursă de idei referitoare la evenimente curente importante, în general, și pentru securitatea României, în particular. Premisa a fost că interacțiunile dintre cei doi actori spun ceva interesant pentru a evalua mediul de securitate din regiunea Asia-Pacific. Perspectiva a fost realistă, în sens principial și braudeliană, ca epistemologie socială, ca și în evaluările din edițiile precedente.

Pentru România, investigația este importantă din mai multe puncte de vedere. Dispozitivul politico-militar și relațiile din cadrul NATO depind și de politicile urmărite de Statele Unite ale Americii în ceea ce privește ascensiunea și comportamentul Chinei. Tensiuni cum sunt cele din Taiwan pot escalada la nivel global, după cum am văzut anterior că argumentează specialiștii. Parteneriatele și alianțele dintre Moscova și Beijing sau Phenian, ori sprijinul Marii Britanii și Franței în misiunile din Marea Chinei de Sud sunt câteva dintre interacțiunile dintre Europa și regiunea Asia-Pacific.

Cadrul explicativ a constat în teoria tranziției de putere, concepută dintr-o perspectivă braudeliană. Combinația a fost aleasă datorită rigurozității metodologice a celei dintâi, care a dezvoltat operaționalizări conceptuale adecvate scopului cercetării, și rafinamentului conceptual al celei de-a doua (mai multe temporalități, complexitate sectorială). Amândouă pornesc de la ideea explicării

proceselor de modernizare. Câteva modificări conceptuale și despre indicatori au fost operate, din considerente teoretice sau metodologice.

Variabila dependentă a fost gradul de conflict. Am preferat să folosesc un sens mai general, în locul celui mai specific, de război mondial, pentru a surprinde mai bine nuanțele politicii mondiale, în condițiile existenței armamentului nuclear. Un alt avantaj al acestui tip de analiză este că permite o mai bună calibrare a explicațiilor, deoarece există mai multe trepte și dimensiuni ale tensiunilor dintre actorii internaționali. Variabilele independente au fost distribuția puterii și reprezentările sociale ale elitelor din Statele Unite ale Americii și din China.

Metoda de cercetare este cea a studiului de caz corelativ. Datele au provenit dintr-o diversitate de surse, cantitative, în principal, în prima secțiune și calitative în următoarele două, iar intervalul acoperit a variat. Obiectivele și structura cercetării au urmărit stabilirea gradului de conflict, pornind de la putere și credințe și compararea acestei concluzii cu principalele evenimente din 2024, pentru a le încadra perspectivei teoretice și analizei în detaliu a alegerilor americane. Limitele cercetării constau în vulnerabilități ale teoriei tranziției puterii, surse care pot fi nesigure și distanța culturală, inclusiv lingvistică, a autorului.

În prima secțiune, au fost trecute în revistă capacitățile socioeconomice, politice și militare ale celor doi actori și reprezentările sociale ale elitelor. Procesul de tranziție a puterii a încetinit, chiar a stagnat în 2023, potențialul Chinei situându-se între 57%-60% din cel al Statelor Unite ale Americii, o tendință manifestată din 2020 încoace. Elitele de la Beijing și Washington au rămas competitive din punct de vedere politico-militar, dar cu limite ale bugetelor militare, în timp de SUA își mențin avantajul, aici. Cum pragul de 80% nu a fost atins și decidenții par că nu se pregătesc pentru o mobilizare totală, principala concluzie este că o combinație de cooperare și conflict, rivalitatea moderată, era de așteptat, pentru 2024.

Pe termen mediu, procesul de tranziție a puterii este real. Complexitatea socialului interzice orice predicții credibile privind viitorul acestuia, dar tind să cred că va continua, chiar dacă într-un timp mai lent. Motivul este că nu avem de-a face cu un puseu izolat, ci cu un proces de modernizare de anvergură, iar, cum puterea este relativă, contează și ce se întâmplă în Statele Unite ale Americii. Atât la Beijing, cât și la Washington, importanța politicului și a naționalismului este în creștere și poate schimba traiectoriile și vitezele de acum.

A doua secțiune a beneficiat de cadrul teoretic anterior și de ideea rivalității moderate. Evenimentele din 2024 au fost analizate după mai multe dimensiuni și în fiecare dintre ele, a ieșit în evidență amestecul de cooperare și conflict, anticipat de teorie. La nivel politic, au avut loc întrevederi la mai multe niveluri, în ideea de a menține stabilitatea, dar și între membrii coalițiilor occidentală și sino-rusă, în timp ce, economic, China și Statele Unite ale Americii au făcut comerț, dar au impus și sancțiuni reciproce. Fenomenele militare arată că ambele părți iau în serios ideea unui război, în timp ce se străduiesc să prevină scăderea de sub control a evenimentelor.

Taiwanul și Marea Chinei de Sud rămân surse posibile ale unor conflicte mai violente. RPC a continuat și a intensificat exercițiile militare în jurul teritoriului controlat de Taipei, sugerând că deține supremația militară. Tensiunile cu Filipine au arătat că regimul de la Beijing rămâne adeptul unor politici agresive în regiune, cu multe restricții, ceea ce a trezit neîncrederea celorlalte state riverane. Aceste dispute au loc în contextul în care norma integrității teritoriale este slăbită de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei și de unele poziții ale noii administrații Trump, ceea ce în combinație cu tranziția puterii, poate duce la o situație periculoasă, după cum a subliniat J. Vasquez, menționat mai sus.

A treia secțiune s-a referit la alegerile din 5 noiembrie 2024, din Statele Unite ale Americii. Rocada dintre Joe Biden și Kamala Harris nu a convins suficienți simpatizanți democrați, în timp ce Donald Trump a marșat pe teme ca imigrația, situația economică, protecționismul și naționalismul. Succesul republicanilor a fost semnificativ, partidul obținând președinția și majoritatea în ambele Camere. Campania a fost însoțită de procese și de violență politică, cel mai important eveniment fiind atentatul din 13 iulie, îndreptat împotriva lui Trump.

Au rămas lucruri neclare. Ecartul dintre sondaje și rezultate a fost suficient de important pentru a provoca dezbateri între specialiști, chiar dacă instrumentele de investigare au fost calibrate, ținând cont de lecțiile din trecutul apropiat. Există două tendințe de urmărit, atitudinea față de China, Donald Trump fiind cel care a orientat relațiile sino-americane spre conflict, și disputele din interiorul coaliției prooccidentale. La sfârșitul lui 2024, prima părere favorabilă continuării unui conflict moderat, iar a doua urma să fie caracterizată de certuri în interiorul unei comunități politice, însă mai intense decât în trecut.

BIBLIOGRAFIE:

- 15th Wing Public Affairs. 2024. „U.S. military conducts airfield seizure exercise, demonstrates strategic capabilities in Palau.” *Pacific Air Forces*. 21 octombrie. Accesat mai 29, 2025. <https://www.pacaf.af.mil/News/Article-Display/Article/3945761/us-military-conducts-airfield-seizure-exercise-demonstrates-strategic-capabilit/>.
- 270 to Win. 2024. „2024 Polls: Biden vs. Trump.” *270 to Win*; 21 iulie. Accesat aprilie 28, 2025. https://www.270towin.com/2024-biden-trump-polls#google_vignette.
- . 2024. „2024 Presidential Election Polls.” *270 to Win*. 4 noiembrie. Accesat aprilie 28, 2025. <https://www.270towin.com/2024-presidential-election-polls/>.
- Abramowitz, Alan I. 2024. „Time for Change Model Predicts Close Election with Slight Edge for Kamala Harris.” *The Center for Politics*. 22 august. Accesat aprilie 30, 2025. <https://centerforpolitics.org/crystalball/time-for-change-model-predicts-close-election-with-slight-edge-for-kamala-harris/>.
- Alexander, Ayanna. 2024. „What to know about Trump assassination attempt and the investigation into the shooting.” *Associated Press*. 25 iulie. Accesat aprilie 25, 2025. <https://apnews.com/article/trump-rally-shooting-election-violence-ae383dee203d82ddf38d2e76c63a8bc6>.
- Allyn, Bobby. 2024. „Supreme Court agrees to review TikTok ban-or-sale law.” *NPR*. 18 decembrie. Accesat iunie 2, 2025. <https://www.npr.org/2024/12/18/nx-s1-5233027/supreme-court-to-review-tiktok-ban>.
- American University. 2024. „Harris or Trump? Allan Lichtman Releases His Prediction.” *American University*. 5 septembrie. Accesat aprilie 30, 2025. <https://www.american.edu/cas/news/harris-trump-lichtman.cfm>.
- Art, Robert J. 1980. „To What Ends Military Power?” *International Security* 3-35.
- Babbie, Earl. 2010. *Practica cercetării sociale*. Iași: Polirom.
- Ballotpedia. 2025. „Attempted assassinations of Donald Trump, 2024.” *Ballotpedia*. Accesat aprilie 25, 2025. https://ballotpedia.org/Attempted_assassinations_of_Donald_Trump,_2024.

- Banks, Tiffany. 2024. „U.S. and Multinational Partners Prepare for Largest Indo-Pacific Army Exercise.” *U.S. Army*. 5 octombrie. Accesat mai 29, 2025. https://www.army.mil/article/280280/u_s_and_multinational_partners_prepare_for_largest_indo_pacific_army_exercise.
- Baruah, Darshana M. 2025. „China in the Indian Ocean: A stronger Indo-Pacific presence.” *International Institute for Strategic Studies*. 22 mai. Accesat mai 29, 2025. <https://www.iiss.org/online-analysis/charting-china/2025/05/china-in-the-indian-ocean-a-stronger-indo-pacific-presence/>.
- BBC. 2024. „A quick guide to Kamala Harris.” *BBC*. 6 noiembrie. Accesat iunie 12, 2025. <https://www.bbc.com/news/articles/c80rplyrx5ko>.
- . 2025. „A quick guide to Donald Trump.” *BBC*. 23 ianuarie. Accesat iunie 12, 2025. <https://www.bbc.com/news/articles/c4g4dzpg468o>.
- Beckley, Michael. 2018. „The Power of Nations: Measuring What Matters.” *International Security* 43 (2): 7-44.
- Bilousova, Olena, Benjamin Hilgenstock, Elina Ribakova, Nataliia Shapoval, Anna Vlasyuk și Vladyslav Vlasiuk. 2024. *Challenges of Export Control Enforcement*. Raport electronic, Yermak-McFaul International Working Group on Russian Sanctions, KSE Institute.
- Blinken, Anthony J. 2022. „The Administration’s Approach to the People’s Republic of China.” *U.S. Department of State*. 26 mai. Accesat aprilie 6, 2023. <https://www.state.gov/the-administrations-approach-to-the-peoples-republic-of-china/>.
- Bo, Hu. 2025. „Incomplete Report on US Military Activities in South China Sea in 2024.” *Pekingology*. 25 martie. Accesat mai 28, 2025. <https://www.pekingnology.com/p/incomplete-report-on-us-military>.
- Brands, Hal, și Michael Beckley. 2022. *Danger Zone : the Coming Conflict with China*. New York: W.W. Norton & Company.
- Braudel, Fernand. 1986. *Mediterrana și lumea mediteraneeană în epoca lui Filip al II-lea*. Vol. I-VI. București: Meridiane.
- . 1989. *Timpul lumii*. București: Meridiane.
- . 2008. *Scrieri despre istorie*. București: Comunicare.ro.

- Brenan, Megan. 2025. „U.S. Political Parties Historically Polarized Ideologically.” *Gallup*. 16 ianuarie. Accesat aprilie 23, 2025. <https://news.gallup.com/poll/655190/political-parties-historically-polarized-ideologically.aspx>.
- Brown, Chad P. 2025. „US-China Trade War Tariffs: An Up-to-Date Chart.” *The Peterson Institute for International Economics*; . 14 mai. Accesat iunie 2, 2025. <https://www.piie.com/research/piie-charts/2019/us-china-trade-war-tariffs-date-chart>.
- Brzozowski, Alexandra. 2025. „EU, China to hold anniversary summit despite tensions.” *Euractiv*. 14 ianuarie. Accesat iunie 2, 2025. <https://www.euractiv.com/section/politics/news/eu-china-to-hold-anniversary-summit-despite-tensions/>.
- Bustillo, Ximena și Andrea Bernstein. 2024. „Former President Trump is found guilty in historic New York criminal case.” *NPR*. 30 mai. Accesat aprilie 28, 2025. <https://www.npr.org/2024/05/30/nx-s1-4977352/trump-trial-verdict>.
- Buzan, Barry. 2000[1991]. *Popoarele, statele și teama*. Chișinău: Cartier.
- China Briefing. 2024. „US-China Relations in the Biden Era: A Timeline.” *China Briefing*. 9 decembrie. Accesat mai 28, 2025. <https://www.china-briefing.com/news/us-china-relations-in-the-biden-era-a-timeline/>.
- China Military Online. 2024. „Chinese military delegation participates in Indo-Pacific Chiefs of Defense Conference in Hawaii.” *Ministry of National Defense, The People's Republic of China*. 23 septembrie. Accesat octombrie 24, 2024. http://eng.mod.gov.cn/xb/CMCDEP_ARTMENTS/News_213079/16340243.html.
- CIA. 2025. „Central Intelligence Agency.” *Net migration rate*. Accesat aprilie 23, 2025. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/field/net-migration-rate/>.
- Clayton, Freddie. 2025. „North Korea has deployed thousands of troops to help Russia «terrorize Ukraine», report finds.” *NBC News*. 31 mai. Accesat iunie 2, 2025. <https://www.nbcnews.com/world/russia/north-korea-thousands-troops-russia-terrorize-ukraine-war-rcna210111>.

- CNN Politics,. 2024a. „Election 2024: Presidential results.” *CNN Politics*. Accesat aprilie 28, 2025. <https://edition.cnn.com/election/2024/results/president?election-data-id=2024-PG&election-painting-mode=projection-with-lead&filter-key-races=false&filter-flipped=false&filter-remaining=false>.
- . 2024b. „Election 2024: Senate results.” *CNN Politics*; . Accesat aprilie 28, 2025. <https://edition.cnn.com/election/2024/results/senate?election-data-id=2024-SG&election-painting-mode=projection-with-lead&filter-key-races=false&filter-flipped=false&filter-remaining=false>.
- . 2024c. „Election 2024: House results.” *CNN Politics*; . Accesat aprilie 28, 2025. <https://edition.cnn.com/election/2024/results/house?election-data-id=2024-HG&election-painting-mode=projection-with-lead&filter-key-races=false&filter-flipped=false&filter-remaining=false>.
- Colby, Elbridge. 2021. *The Strategy of Denial : American Defense in an Age of Great Power Conflict*. New Haven: Yale University Press.
- Colvin, Jill. 2024. „Trump says he once told a NATO ally to pay its share or he'd 'encourage' Russia to do what it wanted.” *Associated Press*. 11 februarie. Accesat mai 22, 2025. https://apnews.com/article/trump-nato-foreign-aid-russia-2b8054a9fe185eec34c2c541cece655d?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter_axiosam&stream=top.
- Contorno, Steve și Casey Tolan. 2025. „Trump said he hadn't read Project 2025 – but most of his early executive actions overlap with its proposals.” *CNN Politics*. 31 ianuarie. Accesat mai 22, 2025. <https://edition.cnn.com/2025/01/31/politics/trump-policy-project-2025-executive-orders-invs>.
- Cox, Michael. 2025. „«Friends of Steel»: Russia and China in a New Era.” *The London School of Economics and Political Science*. 27 mai. Accesat iunie 2, 2025. <https://blogs.lse.ac.uk/cff/2025/05/27/friends-of-steel-russia-and-china-in-a-new-era/>.
- Davenport, Kelsey. 2024. „North Korea Tests More Powerful Missile.” *Arms Control Association*. decembrie. Accesat iunie 2, 2025. <https://www.armscontrol.org/act/2024-12/news/north-korea-tests-more-powerful-missile>.

- Davidson, Helen. 2025. „The maps that show how China’s military is squeezing Taiwan.” *The Guardian*. 8 ianuarie. Accesat mai 28, 2025. <https://www.theguardian.com/world/2025/jan/08/the-maps-that-show-how-chinas-military-is-squeezing-taiwan>.
- DeSart, Jay A. 2024. „Long-Range State-Level 2024 Presidential Election Forecast: How Can You Forecast an Election When You Don’t Know Who the Candidates Are Yet?” *Political Science and Politics* 58 (2): 198-204.
- Dorobanțu-Voicu, Roxana. 2023. „«Expunere la masa rotundă» Un an de război împotriva Ucrainei. Impactul pentru România.” *Institutul Diplomatic Român*. București, 23 februarie.
- Eurostat. 2025. „Slight decline in imports and exports from China in 2024.” *Eurostat*. 4 martie. Accesat iunie 2, 2025. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20250304-1>.
- Fearon, James D. 1995. „Rationalist Explanations for War.” *International Organization* 49 (3): 379-414.
- Fenby, Jonathan. 2018. *Istoria Chinei moderne. Decăderea și ascensiunea unei mari puteri, de la 1850 până în prezent*. București: Humanitas.
- Fisunoglu, Ali, Kyungkook Kang, Tad Kugler și Martina Arbetman-Rabinowitz. 2023. „Relative political capacity: A dataset to evaluate the performance of nations, 1960–2018.” *Conflict Management and Peace Science* 40 (3): 325-345.
- Gabuev, Alexander. 2023. „Inside China’s Peace Plan for Ukraine.” *Carnegie Russia Eurasia Center*. 1 martie. Accesat iunie 2, 2025. <https://carnegieendowment.org/russia-eurasia/politika/2023/02/inside-chinas-peace-plan-for-ukraine?lang=en>.
- Gallup. 2025. „Presidential Approval Ratings – Joe Biden.” *Gallup*. Accesat aprilie 25, 2025. <https://news.gallup.com/poll/329384/presidential-approval-ratings-joe-biden.aspx>.
- Geller, Daniel S. și J. David Singer. 1998. *Nations at War. A Scientific Study of International Conflict*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gelman, Andrew, Ben Goodrich și Geonhee Han. 2024. „Grappling With Uncertainty in Forecasting the 2024 U.S. Presidential Election.” *Harvard Data Science Review*. 30 octombrie. Accesat

aprilie 30, 2025. <https://hdsr.mitpress.mit.edu/pub/yoa73r1m/release/1>.

George, Alexander L. și Andrew Bennett. 2005. *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*. Cambridge: MIT Press.

Gibler, Douglas M. 2018. *International Conflicts, 1816-2010. Militarized Interstate Disputes Narratives*. Lanham: Rowman & Littlefield .

Gilpin, Robert. [1987]1999. *Economia politică a relațiilor internaționale*. București: Du Style.

Goertz, Gary. Paul F. Diehl, and Alexandru Balas. 2016. *The puzzle of peace: the evolution of peace in the international system* . New York: Oxford University Press.

Goidel, Spencer , Eliana DuBosar și Zoe Nemerever. 2024. „Polling in the age of Trump highlights flawed methods and filtered realities.” *The Conversation*. 26 noiembrie. Accesat aprilie 28, 2025. <https://theconversation.com/polling-in-the-age-of-trump-highlights-flawed-methods-and-filtered-realities-243868>.

Goșu, Armand, interviu de Lucian Popescu. 2025. *Ce n-au reușit rușii, încearcă acum să facă Trump, adică să îngenuncheze Ucraina* (17 aprilie). doi:<https://www.contributors.ro/istoricul-armand-gosu-ce-n-au-reusit-rusii-incearca-acum-sa-faca-trump-adica-sa-ingenuncheze-ucraina/>.

Graefe, Andreas. 2024. „The PollyVote Forecast for the 2024 US Presidential Election.” *Political Science and Politics* 58 (2): 306-311. <https://www.cambridge.org/core/journals/ps-political-science-and-politics/article/pollyvote-forecast-for-the-2024-us-presidential-election/F80F445A7678DB3ADED9DEEC57A745AD>.

Gries, Peter. 2020. „Nationalism, Social Influences, and Chinese Foreign Policy.” În *China and the World*, de David Shambaugh. Oxford: Oxford University Press.

Hamilton, Daniel S. 2024. „The EU has a playbook to de-risk from China. Is it working?” *Brookings Institution*. 3 septembrie. Accesat iunie 2, 2025. <https://www.brookings.edu/articles/the-eu-has-a-playbook-to-de-risk-from-china-is-it-working/>.

- Hiebert, Murray. 2020. *Under Beijing's Shadow. Southeast Asia's China Challenge*. Ediție electronică: Rowman and Littlefield.
- Homeland Security. 2024. „DHS Will Now Restrict Goods from Over 100 PRC-Based Companies from Entering the United States Due to Forced Labor Practices.” *Homeland Security*. 22 noiembrie. Accesat iunie 2, 2025. <https://www.dhs.gov/archive/news/2024/11/22/dhs-will-now-restrict-goods-over-100-prc-based-companies-entering-united-states-due>.
- IISS. 2024. *The Military Balance 2024*. Ediție electronică: Routledge.
- . 2025. *The Military Balance 2025*. Ediție electronică: Routledge.
- IMF. 2025. „World Economic Outlook.” *International Monetary Fund (April 2025)*. aprilie. Accesat aprilie 23, 2025. <https://www.imf.org/external/datamapper/datasets/WEO>.
- Indo-Pacific Defense Forum. 2024. „At Malabar 2024, Quad nations promote maritime order for a Free and Open Indo-Pacific.” *Indo-Pacific Defense Forum*. 25 octombrie. Accesat mai 29, 2025. <https://ipdefenseforum.com/2024/10/at-malabar-2024-quad-nations-promote-maritime-order-for-a-free-and-open-indo-pacific/>.
- International Monetary Fund. 2025. *World Economic Outlook: A Critical Juncture amid Policy Shifts*. Raport electronic, Washington: International Monetary Fund.
- Johnston, Alastair Iain. 1995. *Cultural Realism. Strategic Culture and Grand Strategy in Chinese History*. Princeton: Princeton University Press.
- Keary, Joe. 2024. „Military challenges to Beijing's South China Sea claims are increasing'.” *The Strategist*. 22 octombrie. Accesat mai 28, 2025. <https://www.aspistrategist.org.au/editors-picks-for-2024-military-challenges-to-beijings-south-china-sea-claims-are-increasing/>.
- Keohane, Robert O. 1984. *After Hegemony. Cooperation and Discord in the World Political Economy*. Princeton: Princeton University Press.
- Keohane, Robert O., și Joseph S. Jr. Nye. 1977[2009]. *Putere și interdependență*. Iași: Polirom.
- Kerik, Bernard. 2025. „Lawfare is more than a war against Trump; it's a war against all of us.” *The Washington Times*. 24 aprilie.

- Accesat aprilie 28, 2025. <https://www.washingtontimes.com/news/2025/apr/24/lawfare-war-trump-war-us/>.
- Kolodziej, Edward A. 2007. *Securitatea și relațiile internaționale*. Iași: Polirom.
- Komuves , Anita, și Boldizsar Gyori. 2024. „China's Xi Jinping says China-Hungary relations an 'all-weather' strategic partnership.” *Reuters*. 9 mai. Accesat iunie 13, 2025. <https://www.reuters.com/world/europe/chinas-xi-jinping-hungary-discuss-ukraine-infrastructure-2024-05-09/>.
- Kondik, Kyle. 2024. „Three Weeks to Go: Has Anybody Seen Our Crystal Ball Anywhere?” *The Center for Politics*. 15 octombrie. Accesat aprilie 30, 2025. <https://centerforpolitics.org/crystalball/three-weeks-to-go-has-anybody-seen-our-crystal-ball-anywhere/>.
- Kondik, Kyle, J. Miles Coleman, și Larry J. Sabato. 2024. „Our Final 2024 Ratings.” *The Center for Poltics*. 4 noiembrie. Accesat aprilie 30, 2025. <https://centerforpolitics.org/crystalball/our-final-2024-ratings/>.
- Kristensen, Hans M. , Matt Korda, Eliana Johns, și Mackenzie Knight. 2025. „United States nuclear weapons, 2025.” *Bulletin of the Atomic Scientists* 81 (1): 53-79. doi:[tps://doi.org/10.1080/00963402.2024.2441624](https://doi.org/10.1080/00963402.2024.2441624).
- Kristensen, Hans M. , Matt Korda, Eliana Johns, și Mackenzie Knight. 2025. „Chinese nuclear weapons, 2025.” *Bulletin of the Atomic Scientists* 81 (3): 135-160. doi:[10.1080/00963402.2025.2467011](https://doi.org/10.1080/00963402.2025.2467011).
- Kristensen, Hans M., Matt Korda, Eliana Johns, și Mackenzie Knight. 2024. „Chinese nuclear weapons, 2024.” *Bulletin of the Atomic Scientists* 80 (1): 49-72. doi:<https://doi.org/10.1080/00963402.2023.2295206>.
- Kyodo News. 2024. „G7 agrees on economic security efforts amid China concerns.” *Kyodo News*. 18 iunie. Accesat iunie 2, 2025. <https://english.kyodonews.net/news/2024/07/149f54d93405-update1-g7-agrees-on-economic-security-efforts-amid-china-concerns.html>.
- Lee, Chung Min . 2024. „Yoon’s Failed Political Coup and South Korea’s Mounting Crisis.” *Carnegie Endowment for International Peace*. 5 decembrie. Accesat iunie 2, 2025. <https://carnegieendowment.org/research/2024/12/yoons-failed-political-coup-and-south-koreas-mounting-crisis?lang=en>.

- Lee, Yaqi. 2023. „Why a symbolic exchange matters: Signaling in Biden-Xi Summit.” *The Yale Review of International Studies*. 2 aprilie. Accesat iunie 2, 2025. <https://yris.yira.org/column/why-a-symbolic-exchange-matters-signaling-in-biden-xi-summit/>.
- Lemke, Douglas. 2004. *Regions of War and Peace*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lemke, Douglas, și Jacek Kugler. 1996. *Parity and War: Evaluations and Extensions of The War Ledger*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Leplâtre, Simon. 2024. „La visite en France de Xi Jinping n’a pas permis de dissiper les nuages qui planent sur la relation bilatérale.” *Le Monde*. 7 mai. Accesat iunie 6, 2025. https://www.lemonde.fr/international/article/2024/05/07/la-visite-en-france-de-xi-jinping-n-a-pas-permis-de-dissiper-les-nuages-qui-planent-sur-la-relation-bilaterale_6232112_3210.html.
- Letman, Jon. 2024. „World’s largest maritime drills begin in an increasingly tense Asia Pacific.” *Al Jazeera*. 28 iunie. Accesat mai 29, 2025. <https://www.aljazeera.com/news/2024/6/28/worlds-largest-maritime-drills-begin-in-an-increasingly-tense-asia-pacific>.
- Lichtman, Allan J. 2024. „The Keys to the White House: The Outlook for 2024.” *Social Education* 88 (1): 6-10.
- Lind, Jennifer. 2024. „Back to Bipolarity. How China’s Rise Transformed the Balance of Power.” *International Security* 49 (2): 7-55.
- Liptak, Kevin și M.J. Lee. 2022. „«I’m not looking for conflict»: Biden discusses three-hour meeting with Xi.” *CNN Politics*. 15 noiembrie. Accesat iunie 2, 2025. <https://edition.cnn.com/2022/11/13/politics/joe-biden-xi-jinping-meeting-g20-bali>.
- Lowy Institute. 2024. „Asia Power Index, 2024 edition.” *Lowy Institute*. 2023 septembrie. Accesat iunie 3, 2025. <https://power.lowyinstitute.org/about/>.
- Maddaus, Gene. 2025. „Trump Gets «Unconditional Discharge» at Sentencing in Stormy Daniels Hush Money Case.” *Variety*. 10 ianuarie . Accesat aprilie 28, 2025. <https://variety.com/2025/politics/news/trump-unconditional-discharge-sentencing-stormy-daniels-hush-money-1236271424/>.

- Maizland, Lindsay și Clara Fong. 2025. „Why China-Taiwan Relations Are So Tense.” *Council on Foreign Relations*. 19 martie. Accesat mai 28, 2025. <https://www.cfr.org/backgrounders/china-taiwan-relations-tension-us-policy-trump>.
- Mayo, Deborah G. 1996. *Error and the Growth of Experimental Knowledge*. Chicago: University of Chicago Press.
- McCormick, John. 2025. „Trump Says Immigration Was Bigger Than Inflation in 2024 Race.” *The Wall Street Journal*. 21 ianuarie. Accesat mai 21, 2025. <https://www.wsj.com/livecoverage/trump-inauguration-president-2025/card/trump-says-immigration-was-bigger-than-inflation-in-2024-race-cqexDU0zSqZpXC5ga7S7>.
- Mead, Walter Russell și Grady Nixon. 2020. „Providence.” *The Roots of US Foreign Policy Today: The Historical Origins of Present Debates*. 18 august. Accesat iunie 17, 2024. <https://providencemag.com/2020/08/roots-us-foreign-policy-today-historical-origins-present-debates/>.
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. 2023. „The Spirit of Camp David: Joint Statement of Japan, the Republic of Korea, and the United States.” *Ministry of Foreign Affairs of Japan*; 18 august. Accesat iunie 2, 2025. <https://www.mofa.go.jp/files/100541826.pdf>.
- . 2024. „Japan-U.S.-ROK Summit Meeting.” *Ministry of Foreign Affairs of Japan*. 15 noiembrie. Accesat iunie 2, 2025. https://www.mofa.go.jp/region/pageite_000001_00646.html.
- . 2024a. „Japan-U.S. Summit Meeting.” *Ministry of Foreign Affairs of Japan*. 10 aprilie. Accesat iunie 2, 2025. https://www.mofa.go.jp/na/na1/us/pageite_000001_00256.html.
- Morgenthau, Hans J. 2007[1948]. *Politica între națiuni: lupta pentru putere și lupta pentru pace*. Iași: Polirom.
- Morris, Amanda. 2024. „Election forecast tracks a tight presidential race.” *Northwestern School of Professional Studies*. 18 octombrie. Accesat aprilie 30, 2025. <https://sps.northwestern.edu/stories/news-stories/2024-election-forecast-tracks-tight-presidential-race.html>.
- Müller, Jan-Werner. 2017. *Ce este populismul?* Iași: Polirom.
- Munroe, Tony, Andrew Osborn și Humeyra Pamuk. 2022. „China, Russia partner up against West at Olympics summit.” *Reuters*. 4 februarie. Accesat iunie 2, 2025. <https://www.reuters.com/>

world/europe/russia-china-tell-nato-stop-expansion-moscow-backs-beijing-taiwan-2022-02-04/.

- Nicolescu, Valentin Quintus. 2025. „Institutul Diplomatic Român.” nr. 75.
- Nolan, Stella. 2024. „EU Imposes Up to 38% Tariffs on EVs to Protect Industry.” *EV Magazine*. 12 iunie. Accesat iunie 2, 2025. <https://evmagazine.com/articles/eu-imposes-up-to-38-tariffs-on-evs-to-protect-industry>.
- NSC. 2017. „President Donald J. Trump Announces a National Security Strategy to Advance America’s Interests.” National Security Council. 18 decembrie. Accesat aprilie 6, 2023.
- Nye , Joseph S. Jr. . 2012. *Viitorul puterii*. Iași: Polirom.
- Organski, A. F. K. 1958. *World Politics*. New York: Knopf.
- Organski, A. F. K. 1965. *The stages of political development*. New York: Knopf.
- Organski, A.F.K. și Jacek Kugler. 1980. *The War Ledger*. Chicago: Chicago University Press.
- Organski, Katherine și A.F.K. Organski. 1961. *Population and world power*. New York,: Knopf.
- O'Rourke, Ronald. 2024. „U.S.-China Strategic Competition in South and East China Seas: Background and Issues for Congress.” *Congressional Research Service*. 25 august. Accesat mai 5, 2025. <https://www.congress.gov/crs-products>.
- Our World in Data . 2025. *Energy use per person vs. GDP per capita, 2023*. Accesat aprilie 23, 2025. <https://ourworldindata.org/grapher/energy-use-per-person-vs-gdp-per-capita?country=USA~CHN~ROU>.
- Pence, Michael. 2018. „Remarks by Vice President Pence on the Administration’s Policy Toward China.” *The Trump White House*. 4 octombrie. Accesat noiembrie 15, 2024. <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-vice-president-pence-administrations-policy-toward-china/>.
- Powell, Robert. 2006. „War as a Commitment Problem.” *International Organization* 60 (1): 169-2003.

- Project 2025. 2023. *Mandate for Leadership: The Conservative Promise*. raport electronic, Washington: The Heritage Foundation. Accesat mai 22, 2025. https://static.heritage.org/project2025/2025_MandateForLeadership_FULL.pdf?_gl=1*1stthv*_gcl_au*NjI5NDY5MjU2LjE3NDc5MDE2ODI.*_ga*MzE0NDU4NDA3LjE3NDc5MDE2ODM.*_ga_W14BT6YQ87*czE3NDc5MDE2ODIkbzEkZzEkdDE3NDc5MDE4ODQkajYwJGwwJGgwJGRyTmxLakRHNkN2NW84U0EwNTIte.
- Quackenbush, Stephen L. și Frank C. Zagare. mai 2016. „Modern Deterrence Theory: Research Trends, Policy Debates, and Methodological Controversies.” *Oxford Handbooks Online*. doi:10.1093/oxfordhb/9780199935307.013.39.
- Rao, Naina. 2024. „Pacific Vanguard boosts Indo-Pacific security amid regional tensions.” *Pacific Island Times*. 4 septembrie . Accesat mai 29, 2025. <https://www.pacificislandtimes.com/post/pacific-vanguard-boosts-indo-pacific-security-amid-regional-tensions>.
- Reuters. 2025. „China's population falls for a third consecutive year.” *Reuters*. 17 ianuarie. Accesat aprilie 23, 2025. <https://www.reuters.com/world/china/chinas-population-falls-third-consecutive-year-2025-01-17/>.
- Reuters, Euractiv. 2024. „EU candidate Serbia and China chart «shared future».” *Euractiv*. 9 mai. Accesat iunie 13, 2025. <https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/eu-candidate-serbia-and-china-chart-shared-future/>.
- Roeder, Oliver. 2023. „Prediction markets can tell the future. Why is the US so afraid of them?” *Financial Times*. 10 noiembrie. Accesat aprilie 30, 2025. <https://www.ft.com/content/9108f393-6a45-41a3-bd76-20581b19288e>.
- Ryall, Julian. 2025. „Is South Korea's military suffering a leadership crisis?” *Deutsche Welle*. 14 aprilie. Accesat iunie 2, 2025. <https://www.dw.com/en/is-south-koreas-military-suffering-a-leadership-crisis/a-72239394>.
- Saric, Ivana. 2024. „Timeline: Key moments that led to Biden's historic withdrawal.” *Axios*. 21 iulie. Accesat aprilie 25, 2025. <https://www.axios.com/2024/07/21/biden-2024-election-withdrawal-timeline-debate>.
- Satam, Parth. 2024. „Pacific Dragon 2024 Exercise Tests New IAMD Target Vehicle Against Standard Missiles.” *The Aviationist*. 19

- august. Accesat mai 29, 2025. <https://theaviationist.com/2024/08/19/pacific-dragon-2024-exercise-tests-new-iamd-target-vehicle-against-standard-missiles/>.
- Seah, Sharon, Joanne Lin, Melinda Martinus, Kristina Fong, Pham Thi Phuong Thao și Indira Zahra Aridati. 2025. *The State of Southeast Asia: 2025 Survey Report*. Raport electronic , Singapore: ISEAS - Yusof Ishak Institute.
- Select Committee on the Chinese Communist Party. 2024. „CHINA WEEK UPDATE: Congress Takes on the Chinese Communist Party.” *The Select Committee on the Chinese Communist Party*. 14 septembrie. Accesat iunie 2, 2025. <https://selectcommitteeontheccp.house.gov/media/press-releases/china-week-update-congress-takes-chinese-communist-party>.
- Seo, Yoonjung și Leo Harvey. 2024. „North Korea’s Kim Jong Un threatens to destroy the South with nuclear weapons if provoked.” *CNN World*. 4 octombrie. Accesat iunie 2, 2025. <https://edition.cnn.com/2024/10/04/asia/north-korea-kim-jong-un-nuclear-weapons-intl-hnk>.
- Serviços e Informações do Brasil. 2024. „Brazil and China present joint proposal for peace negotiations with the participation of Russia and Ukraine.” *Serviços e Informações do Brasil*. 2023 msi. Accesat iunie 2, 2025. <https://www.gov.br/planalto/en/latest-news/2024/05/brazil-and-china-present-joint-proposal-for-peace-negotiations-with-the-participation-of-russia-and-ukraine>.
- Shambaugh, David. 2022. „Asian IR in the 2020s.” În *International relations of Asia*, de David (coord.) Shambaugh. Lanham : Rowman and Littlefield.
- Shambaugh, David L. 2013. *China Goes Global : the Partial Power*. Oxford: Oxford University Press.
- . 2022. „International Relations in Asia: Grappling with Complexities.” În *International Relations of Asia*, de David L. (coord) Shambaugh. Lanham: Rowman and Littlefield.
- Shepard, Steve. 2024. „Focus on the swing states.” *Politico*. 10 noiembrie. Accesat aprilie 28, 2025. <https://www.politico.com/2024-election/results/swing-states/>.
- Sherman, Mark. 2024. „Supreme Court rules ex-presidents have broad immunity, dimming chance of a pre-election Trump trial.” *Associated Press*. 2 iulie. Accesat mai 28, 2025.

- <https://apnews.com/article/supreme-court-trump-capitol-riot-immunity-2dc0d1c2368d404adc0054151490f542>.
- Silver, Nate. 2024. „24 reasons that Trump won.” *Silver Bulletin*. 20 octombrie. Accesat mai 21, 2025. <https://www.natesilver.net/p/24-reasons-that-trump-could-win>.
- . 2024. „A random number generator determined the “favorite” in our forecast.” *Silver Bulletin*. 5 noiembrie. Accesat aprilie 30, 2025. <https://www.natesilver.net/p/a-random-number-generator-determined>.
- Silver, Nate și Eli McKown-Dawson. 2024. „FINAL Silver Bulletin 2024 presidential election forecast.” *Silver Bulletin*. 5 noiembrie. Accesat aprilie 30, 2025. <https://www.natesilver.net/p/nate-silver-2024-president-election-polls-model>.
- SIPRI. 2025. *Military expenditure (current USD)*. Accesat aprilie 14, 2025. <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.CD>.
- Smith, David. 2024. „Biden’s dire debate performance spurs anguished calls to withdraw from race.” *The Guardian*. 28 iunie. Accesat aprilie 25, 2025. <https://www.theguardian.com/us-news/article/2024/jun/28/biden-withdraw-democrat-presidential-debate>.
- . 2024. „Trump lobs threats at Greenland, Panama and Canada – should we take him seriously?” *The Guardian*. 29 decembrie. Accesat mai 5, 2025. <https://www.theguardian.com/us-news/2024/dec/29/trump-greenland-panama-china-threats>.
- Soare, Simona R. 2013. „Tranziția de putere.” În *Relații internaționale contemporane: teme centrale în politica mondială*, de Daniel Biró (coord.), 19-41. Iași: Polirom.
- Stoica, Cătălin Augustin. 2025. *Turul doi care n-a fost. Autopsia sumară a unui moment electoral (sperăm) unic*. Humanitas: București.
- Thayer, Carl. 2025. „The State of the South China Sea: Coercion at Sea, Slow Progress on a Code of Conduct.” *The Diplomat*. 27 ianuarie. Accesat mai 28, 2025. <https://thediplomat.com/2025/01/the-state-of-the-south-china-sea-coercion-at-sea-slow-progress-on-a-code-of-conduct/>.
- The American Presidency Project. 2024. „Statistics.” *The American Presidency Project*. 31 decembrie. Accesat mai 21, 2025. <https://www.presidency.ucsb.edu/statistics/elections/2024>.

- . 2025. „Voter Turnout in Presidential Elections.” *The American Presidency Project*. 4 martie. Accesat aprilie 28, 2025. <https://www.presidency.ucsb.edu/statistics/data/voter-turnout-in-presidential-elections>.
- The Economist. 2024. „On the final day, Kamala Harris moves into a narrow lead.” *The Economist*. 4 noiembrie. Accesat aprilie 30, 2025. <https://www.economist.com/interactive/us-2024-election/prediction-model/president>.
- The Virtual Tout. 2024. „Forecast: November 5, 2024.” *The Virtual Tout*. 4 noiembrie. Accesat aprilie 30, 2025. <https://virtualtout.com/news-log/2024-11-05/>.
- . 2024. „Fundamental analysis suggests Democratic victory.” *The Virtual Tout*. 20 octombrie. Accesat aprilie 30, 2025. <https://virtualtout.com/news-log/2024-10-20/>.
- . 2024. „Top-Down Forecasting.” *The Virtual Tout*. Accesat aprilie 30, 2025. <https://virtualtout.com/virtual-tout-archive/6-vt-archive/>.
- The World Bank. 2025a. *GNI, Atlas method (current US\$)*. Accesat aprilie 9, 2025. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.ATLS.CD>.
- . 2025b. *GNI per capita, Atlas metod (current US\$)*. Accesat aprilie 14, 2024. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.CD>.
- . 2025c. *GDP per person employed (constant 2017 PPP \$)*. Accesat aprilie 23, 2024. <https://data.worldbank.org/indicator/SL.GDP.PCAP.EM.KD?locations=1W-US-CN>.
- . 2025d. „Trade (% of GDP).” *World Bank Group*. Accesat iunie 2, 2025. <https://data.worldbank.org/indicator/NE.TRD.GNFS.ZS>.
- Totenberg, Nina. 2022. „The Supreme Court is the most conservative in 90 years.” *NPR*. 5 iulie. Accesat aprilie 28, 2025. <https://www.npr.org/2022/07/05/1109444617/the-supreme-court-conservative>.
- TransResearch Consortium. 2023. „Absolute Political Capacity.” *TransResearch Consortium*. Accesat iunie 12, 2025. <https://transresearchconsortium.com/#new-page-2-section>.

- Tucker, Eric și Alanna Durkin Richer. 2024. „This could have been a year of a federal court reckoning for Trump. Judges had other ideas.” *Associated Press*. 14 octombrie. Accesat aprilie 28, 2025. <https://apnews.com/article/trump-federal-court-classified-documents-2020-election-302f87960dbd84d7be5daedaf03328d8>.
- U.S. Embassy & Consulates in India. 2024. „Fact Sheet: 2024 Quad Leaders’ Summit.” *U.S. Embassy & Consulates in India*. 23 septembrie. Accesat iunie 2, 2025. <https://in.usembassy.gov/fact-sheet-2024-quad-leaders-summit/>.
- UNESCO. 2025. ”Research and development expenditure (% of GDP) – China, United States”. Accesat aprilie 23, 2025. <https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS?locations=CN-US>.
- . 2025b. „Researchers in R&D (per million people).” *The World Bank*. Accesat aprilie 23, 2025. <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.SCIE.RD.P6>.
- United Nations. 2025. *World Fertility Report 2024*. UN DESA/POP/2024/TR/NO.10, New York: United Nations.
- United States Census Bureau. 2024. „Net International Migration Drives Highest U.S. Population Growth in Decades.” *United States Census Bureau*. 19 decembrie. Accesat aprilie 22, 2025. <https://www.census.gov/newsroom/press-releases/2024/population-estimates-international-migration.html>.
- . 2025. „Trade in Goods with China.” *United States Census Bureau*. Accesat iunie 3, 2025. <https://www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html#2019>.
- Vasquez, John A. 1996. „When Are Power Transitions Dangerous? An Appraisal and Reformulation of Power Transition Theory.” În *Parity and War. Evaluations and Extensions of The War Ledger*, de Jacek Kugler și Douglas Lemke. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- . 2009. *The War Puzzle Revisited*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Weinberg, Maddy. 2020. „Election Polls Are Only 60 Percent Accurate, Which Is 0 Percent Surprising.” *University of California, Berkeley, Alumni*. 30 octombrie. Accesat aprilie 28, 2025.

<https://alumni.berkeley.edu/california-magazine/online/election-polls-are-only-60-percent-accurate-which-0-percent/>.

- Wilder, Kristie. 2024. „U.S. Population Grows at Fastest Pace in More Than Two Decades.” *United States Census Bureau*. 19 decembrie. Accesat aprilie 22, 2025. <https://www.census.gov/library/stories/2024/12/population-estimates.html>.
- World Intellectual Property Organization. 2025a. „Patent applications nonresidents.” *The World Bank*. Accesat aprilie 23, 2025. https://data.worldbank.org/indicator/IP.PAT.NRES?name_desc=false&view=chart.
- . 2025b. „Patent applications, residents.” *The World Bank*. Accesat aprilie 23, 2025. https://data.worldbank.org/indicator/IP.PAT.RESD?name_desc=false&view=chart.
- World Trade Organization. 2025. *Global Trade Outlook and Statistics*. Raport electronic, World Trade Organization.
- Yang, John, Claire Mufson, Kaisha Young și Juliet Fuisz. 2024. „Trump taps ‘deep state’ conspiracy theorist Kash Patel to lead the FBI.” *PBS*. 1 decembrie. Accesat aprilie 28, 2025. <https://www.pbs.org/newshour/show/trump-taps-deep-state-conspiracy-theorist-kash-patel-to-lead-the-fbi>.
- Yang, William. 2024. „Russia, China kick off joint military exercises, challenging US-led coalition.” *Voice of America*. 10 septembrie. Accesat mai 29, 2025. <https://www.voanews.com/a/china-russia-exercises-aim-to-challenge-us-led-indo-pacific-coalition-analysts-say/7778700.html>.
- Yilek, Caitlin, Melissa Quinn, Katryn Watson, Caroline Linton, Mary Cunningham și Aimee Picchi. 2024. „Trump's policy plans and platform on key issues for the 2024 election.” *CBS News*. 5 noiembrie. Accesat mai 22, 2025. <https://www.cbsnews.com/news/donald-trump-platform-policy-positions-2024/>.
- Zagare, Frank C. și D. Marc Kilgour. 2004[2000]. *Perfect deterrence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zhao, Suisheng. 2020. „China’s Foreign Policy-Making Process: Players and Institutions.” În *China and the World*, de David (coord.) Shambaugh. Oxford: Oxford University Press.

Zodian, Mihai. 2025. *Nivelul de putere al Chinei: descrieri, reprezentări și evaluări*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I” .

Zodian, Mihai. 2024. „Relațiile sino-americe în 2023: rivalitate și moderație.” În *Evaluare strategică 2023. Riscuri, incertitudine, război*, de Florian (coord.) Cîrciumaru, 53-99. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”.

Zurcher, Anthony. 2024. „Tragedy at Trump rally upends election campaign – for now.” *BBC*. 15 iulie. Accesat aprilie 25, 2025. <https://www.bbc.com/news/articles/cd172rp02e0o>.